



# Dijital Teknoloji Çağında İsrail Savunma Güçlerinin Kamu Diplomasisi Faaliyetleri: Twitter Paylaşımları Örneği

Pınar Özden Cankara  
Yavuz Cankara

**Öz:** Bilişim teknolojilerinin endüstriyel üretim ile bütünleşmesiyle Sanayi Devrimi'nin dördüncü fazı olarak adlandırılan yeni bir dönemece girilmiştir. Başta ulus devletler olmak üzere uluslararası sistemde yer alan diğer tüm aktörler de bu süreçte yeni sosyalleşme alanı olan internet ve sosyal medyayı kendi çıkarları için kullanmaya başlamıştır. Görsel ve yazılı medya üzerinden halklar nezdinde algı yaratma süreci olarak tanımlanabilecek kamu diplomasisi bu noktada devreye girmektedir. Hamas, İslami Cihat Örgütü ve Hizbullah ile sürekli mücadele içinde bulunan İsrail Savunma Güçleri (İSG), terörle mücadele adı altında orantısız güç uygulamaktadır. Bu nedenle uluslararası toplumda İsrail'e ve İSG'ye karşı tepki oluşmaya başlamıştır. İsrail militarist bir devlet olarak etiketlenmekte, İSG askerleri ise acımasız olarak görülmektedir. Yumuşak ve akıllı güç uygulamaları ve kamu diplomasisi hem İsrail hem de İSG için bu nedenle önem kazanmaktadır. Bu çalışma, akıllı güç stratejisi ve bir kamu diplomasisi olarak İSG'nin 2000'li yıllarda nasıl bir imaj düzeltme ve marka yaratma stratejisi izlediğini analiz etmektedir. Bu amaçla çalışmada içerik analizi tekniği kullanılarak 2018-2020 yılları arasında İSG'nin resmî Twitter hesabından atılan tweetler incelenmiştir. İSG'nin Nicholas Cull'un tarif ettiği şekilde kamu diplomasisi uygulamaları yaptığı ve bir yandan da Twitter üzerinden hem hakkında oluşan negatif söylemlerden kurtulmaya çalıştığı hem de kriz anlarında olayları manipüle etmeye çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** İsrail Savunma Güçleri, kamu diplomasisi, Twitter, İsrail, yumuşak güç.

**Abstract:** The integration of information technologies into industrial production has opened a new epoch; The fourth phase of the industrial revolution. In this phase, nation-states and the all other actors in the international system have started to use the new socialization areas, that is, the internet and social media, for their own interests. Public diplomacy, which can be defined as the process of creating a perception among the peoples through visual and written media, comes into play at this point. Israel Defense Forces (IDF) often applies disproportionate hard power instruments against Hamas, the Islamic Jihad Organization, and Hezbollah, as a so-called counter-terrorism strategy. This raises negative reactions against both Israel and IDF in the international community. Israel is labeled as a militarist state, while IDF soldiers are seen as brutal. The soft and smart power strategies and public diplomacy, therefore, gains importance for both Israel and IDF to improve her international image. This paper analyzes the image improvement and brand correction strategies of IDF in the 2000s as a smart power strategy and public diplomacy. For this reason in the study, by using the content analysis technique, the tweets sent from the official Twitter account of the IDF between the years 2018-2020 were examined. It has been concluded that the IDF practices public diplomacy as described by Nicholas Cull, and on the other hand, IDF tries to get rid of negative discourses on Twitter and tries to manipulate the events in times of crisis.

**Keywords:** Israel Defense Forces, public diplomacy, Twitter, Israel, soft power.

@ Dr. Öğr. Üyesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi. pinar.cankara@bilecik.edu.tr  
Dr. Öğr. Üyesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi. yavuz.cankara@bilecik.edu.tr

id https://orcid.org/0000-0003-3739-4771  
https://orcid.org/0000-0002-9553-9708

© İlimi Etüdler Derneği  
DOI: 10.12858/M0654  
insan & toplum, 2022; 12(2): 140-172.  
insanvetoplum.org

Başvuru: 08.12.2020  
Revizyon: 11.06.2021  
Kabul: 12.08.2021  
Online Basım: 20.11.2021

## Giriş

Avrupa topraklarında huzur bulamayan Yahudiler, 19. yüzyılda dinsel kimliklerini siyasal bir kimliğe dönüştürdüler. Devleti Kudüs'te kurma kararı alan Yahudiler, kitleler halinde kutsal topraklara gitmeye başladıklarında bu defa Araplar arasında istenmeyen halk olarak etiketlendiler. Taraflar arasında çatışmalar çıkınca Yişuvlarda<sup>1</sup> güvenliklerini tesis etmek amacıyla Haganah, Palmah ve Lehi isimli paramiliter askerî örgütler kurdular (IDF and Defense Establishment Archives, 2017). İsrail devleti bağımsızlığını ilan edince bu örgütler, İsrail Savunma Güçleri (Israel Defence Forces-İSG) adında bir kamusal kuruma dönüştüler.

İsrail'in ilk Başbakanı ve Savunma Bakanı olan David Ben Gurion 26 Mayıs 1948'de İSG Kararnamesi'ni imzalayarak kurumun inşası sürecini başlattı (Cohen, 2002, s. 164). Başbakan, İSG'nin devleti savunan sıradan bir ordu olmasını değil "çölü çiçeklendirmesini ve içinde yerleşim yerleri kurmasını" istedi. Ona göre ülkeye gelecek olan yeni yerleşimciler için İSG, "öncü eğitim merkezi" olmalıydı (Eshkol, 1963). Bu nedenle İSG kurulduğu günden beri Yahudiler için sadece ülke güvenliğinden sorumlu sıradan bir kolluk kuvveti olmadı. İsrail hükûmetinin yetkisi altında olan İSG'ye toplumu şekillendirmede başka vazifeler de yüklendi (IDF, t.y.).

İSG, İsrail devletine yönelik her türlü saldırıyı engellemeyi ve durdurmayı görev edindi (Israel Ministry of Foreign Affairs, 2021). Uzun yıllar paramiliter Filistinli örgütlerin saldırılarına maruz kalan İsrail devleti, 1987 yılına gelindiğinde bu defa sivil Filistinlilerin başlattığı İntifada hareketleri ile muhatap oldu. İntifada eylemlerinin başında dönemin Savunma Bakanı İzak Rabin'in İSG askerlerine; "Göstericilerin kemiklerini kırın" şeklinde bir emir verdiği ortaya çıktı. Bu durum İSG ve İsrail devletinin uluslararası imajını derinden sarstı. Bu süreç 2000'li yıllarda da değişmedi. İSG'nin "terörizm ile mücadele" adı altında Gazze'ye yaptığı orantısız askerî müdahalelerin sivil yaşama aşırı zarar vermeye başlamasıyla İsrail şovenist ve militarist bir ülke olarak etiketlenirken İSG askerleri "acımasız ve hissiz" olarak görülmeye başlandı. Tüm bu gelişmelerin etkisiyle İsrail ve en çok eleştirilen kamu kurumu olan İSG, uluslararası toplum nezdinde haklarında oluşan yargıları düzeltmek gerektiğini düşündü. Kamu diplomasisi kavramı bu noktada önem kazandı (Müller, 2017, ss. 79-80).

1 İsrail devleti kurulmadan önce çeşitli ülkelerden Osmanlı İmparatorluğu'na göç eden Yahudiler, Kudüs ve etrafına yerleştiklerinde kendilerine ait yaşam alanları kurdular. Bu dönemde Filistin'de yaşayan bu Yahudilere ve onların yerleşim yerlerine yişuv denilmektedir. Yişuv kelimesi İbranicede "yerleşim yeri veya topluluk" anlamlarına gelmekte ancak aynı zamanda Filistin'deki Yahudi topluluğu kast etmek için de kullanılmaktadır (Bkz. Wallach, 2017, s. 276).

İsrail'de uzun yıllar resmî kamu diplomasisi faaliyeti yürüten kurum, Hasbara idi. Ancak yıllar içerisinde Hasbara Kurumu, Hasbara Bakanlığı'na dönüşse de onun uluslararası kamuoyunu ve basını etkileme kapasitesi hakkında tartışmalar oluşunca, İsrail kritik bir karar alarak Hasbara Bakanlığı'nı kapattı ve başta Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Mossad ve İSG olmak üzere çeşitli kamu kurumları bünyesinde kamu diplomasisi departmanları kuruldu. İSG bu süreçten sonra kendisi ve İsrail devleti adına kamu diplomasisi faaliyetleri yürütür hâle geldi.

Bu çalışmanın temel argümanı, İSG'nin Twitter üzerinden kamu diplomasisi uygulayarak uluslararası kamuoyu nezdinde Filistin politikalarını meşrulaştırmaya, uluslararası toplumu askerî müdahalelerin gerekliliğine ikna etmeye, kendilerine yönelen ağır eleştirilere karşı kendilerini savunmaya ve yeni bir imaj ve marka oluşturmaya çalıştığıdır. İSG son yıllarda "savaş suçu veya insanlığa karşı suçlar izlemek" gibi ağır ithamlar almaktadır. Çalışmanın araştırma soruları şu şekilde oluşturulmuştur: İSG, bir kolluk kuvveti olarak neden kamu diplomasisi uygulama ihtiyacı duymaktadır? İSG, kamu diplomasisini bilgi savaşlarının bir parçası olarak mı kullanmaktadır? Yani İSG özellikle dijital platformlar üzerinden kamu diplomasisi uygulamaları yaparken aynı zamanda bir manipülasyon da mı yapmaktadır? İSG, Filistinliler tarafından icra edilen karşı kamu diplomasisi faaliyetlerine yönelik Twitter üzerinden nasıl bir kamu diplomasisi yaklaşımı sergilemektedir? Çalışma bu araştırma soruları üzerine inşa edilmiş ve kavramsal çerçeve de buna uygun olarak kamu diplomasisi kavramı üzerinden oluşturulmuştur. Türkçe ve İngilizce literatürde dijital platformlarda yapılan kamu diplomasi uygulamaları olarak devlet başkanlarının, başbakanların, savunma bakanlıklarının ve dışişleri bakanlıklarının özellikle Twitter üzerinden yaptıkları faaliyetleri araştıran çalışmalar bulunsa da İSG hakkında bu yönde yapılmış bir araştırma bulunmamaktadır. Bu nedenle İSG'nin araştırma soruları kapsamında ortaya konulacak kamu diplomasisi uygulamaları literatürdeki bir boşluğu dolduracak değerdedir.

## Kavramsal Çerçeve: Dijital Çağda Kamu Diplomasisi Kavramı

Devletler uzun zaman çıkarlarını korumak ve rakiplerini pasivize edebilmek için askerî ve iktisadi sert güç politikaları uyguladılar. Bunun için devletlerin kamuoylarını yüksek bütçeli askerî harcamaların gerekliliğine inandırmaları gerekti. Propaganda, bu amaçla kullanmak için uygun bir enstrümandı. Bu sayede devletlerin hem kendi halkları hem de rakip ülkelerin halkları nezdinde algı yaratması mümkündü. Hitler Almanyası zamanından beri uygulanan bu strateji, Soğuk Savaş esnasında da sıklıkla kullanıldı ama vatandaşlar zamanla propaganda yapımının etik olup olmadığını tartışır oldu. Bu süreçte radyo, televizyon, film ve yazılı medyanın yanı sıra kültürel

sergiler, eğitim programları hatta denizaşırı kütüphanecilik faaliyetleri dahi kullanıldı (Hart, 2013, s. 2).

ABD’de negatif çağrışımlı propagandanın yerini alacak ama teknik açıdan onunla benzer amaçları gerçekleştirmeye yarayacak bir kavram arayışı başladı. Kamu diplomasisi kavramını icat eden kişi 1965’de emekli bir Amerikalı diplomat olan Edmund Gullion oldu. Gullion, kamu diplomasisini Soğuk Savaş’ın ciddiyetini koruduğu bir dönemde kamuoyu tutumlarının dış politikanın tesisinde ve yürütülmesindeki etkisi olarak gördü (Huijgh, 2016, s. 438). Bu süreçte ABD, Sovyetler Birliği ve Avrupa’nın başat üç gücü uluslararası kamuoyu ile temas halinde bulunabilmek için iletişim sektörüne büyük miktarda yatırımlar yaptı (Melissen, 2005, s. 4). Ancak kamu diplomasisi kavramının gündeme oturması 1990’larda oldu. 1990’da Foreign Policy dergisinde “Soft Power-Yumuşak Güç” başlığı ile yayımlanan makalesiyle kavramı güncelleyen Joseph S. Nye oldu (Nye, 1990, ss. 53-71).

Nye’a göre güç; karşı tarafa istediğini yaptırabilme yeteneği idi. Nye, bunu yapabilmenin üç yolu olduğundan söz etti; baskı (sopa), iktisadi harcamalar (havuç) ve cezbetme gücü (yumuşak güç) (Nye, 2006). Nye, devletlerin yumuşak güç unsurlarının ise üç farklı kaynağı olduğunu ifade etti; kültür, siyasal değer ve dış politika (Nye, 2006). Günümüzden iki nesil önce dış politika bu alanda uzmanlaşmış dışişleri bakanlarının ilgilendiği bir konuydu ancak artık kültür, medya, iletişim, eğitim, bilim ve teknoloji yükselişe geçti. Böylelikle iletişim kurma teknikleri katmanlaştı hatta diplomasinin kendisi de küreselleşti. Bu çok yönlü diplomasi sürecinde devletlerarası ilişkilerin matrisi de değişti (Rana, 2011, ss. 13-14). Nye’a göre bilgi güçtür ve gittikçe küreselleşen dünyada daha fazla insan bilgiye kolay yoldan erişebildiğine göre kamu diplomasisinin üç aşaması vardır. İlk aşama; “hükümetlerin iç ve dış politika kararlarının açıklanmasıdır”. İkinci aşama; “stratejik iletişim”, üçüncüsü ise “hükümetlerin vereceği burslar, değişim programları, seminerler ve konferanslar ile hedef kitle ile ilişkilerin uzun süreli tesisidir” (Nye, 2017, s. 151, 154-156). Ancak uluslararası sistemin yapısı sürekli değişmekte ve sistemde yer alan ve sistemi etkileme kapasitesine sahip olan aktörler çeşitlenmektedir. Bu durumda diplomasi ve kamu diplomasisi kavramları da bir dönüşüm içerisine girmektedir. Devlet dışı aktörlerin varlığı, kamu diplomasisinin yaygınlaşmasını ve çeşitlenmesini sağlamaktadır. Hatta devletler ve devlet dışı aktörler, dijital teknoloji alanında yaşanan gelişmelerin etkisiyle kamu diplomasisinin “yeni kamu diplomasisi” olarak adlandırılan bir forma dönüşmesine yol açmaktadır. Yeni kamu diplomasisinde artık “pazarlama ve ulusların markalaşması” ifadeleri kullanılır olmaktadır (Cull, 2009, s. 13). Kamu diplomasisi; iletişim, halkla ilişkiler, kamu işleri ve ulusların markalaşması alanlarında ön plana çıkmaktadır (Cross, 2013, s. 3). Hatta kamu diplomasisi ülkelerin itibarını, prestijini, imajını ve

dış ekonomik ilişkilerini belirleyen bir kavram olarak şekillenmektedir (Rana, 2011, s. 76). Böylelikle 21. yüzyılda da devletler kendilerini dünyaya anlatma isteği olarak kamu diplomasisini kullanmaya devam etmektedir (Rugh, 2014, s. 8).

2008 yılında Joseph Nye bu defa bir başka kavramdan söz etmiştir; akıllı güç. Nye, 2000'li yıllarda ABD'nin politikalarını analiz ederek tek başına sert güç ya da yumuşak gücün kullanımının da yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Amerikan karar alıcıları da yaptıkları toplantılarda Amerika'nın imajının olumsuzlaştığını ve ülkenin etki kapasitesinin azaldığını, ülke çıkarlarının gözetilebilmesi için diplomasi, ekonomik yardım ve iletişim gibi yumuşak güç unsurlarının daha fazla kullanılması gerektiğini çünkü askerî gücün tek başına yeterli olmadığını düşünmeye başlamışlardır. Nye bu defa akıllı güç kavramı ile zorlama gibi sert güç unsurlarının cazibe gibi yumuşak güç unsurlarıyla birleştirilmesini önermiştir (Nye, 2008, ss. 1-8). Böylelikle Nye, hükümet dışı aktörlere daha fazla roller ve imkânlar verilerek uluslararası toplumun güç kullanmadan etki altına alınabileceğini öne sürmüştür (Shai, 2018, s. 32). Örneğin; Hillary Clinton, Başkan Obama döneminde Dışişleri Bakanı olunca Nye'in önerisini göz önünde bulundurup akıllı güç kullanımının önemine dikkat çekmiş hatta bu politikayı uygulamaya koymuştur (Straughen, 2011). Nicholas J. Cull da 2008 yılında bir makale kaleme almış ve kamu diplomasisinin şu beş unsur üzerinden faaliyet yürüttüğüne dikkat çekmiştir; dinleme, savunma, kültürel diplomasi, değişim diplomasisi ve uluslararası yayıncılık (Cull, 2008, s. 32). Hatta Cull bu beş bileşkeye ek olarak psikolojik savaşı da kamu diplomasisine paralel bir eylem olarak görmektedir. Cull kamu diplomasisini; "uluslararası bir aktörün yabancı bir halkla ilişki kurarak uluslararası çevreyi yönetme girişimi" olarak tanımlamaktadır (Cull, 2009, s. 12).

Cull'a göre kamu diplomasisinin ilk bileşeni olan dinleme; bir aktörün diğer halkların kendisi hakkındaki bakış açılarına ilişkin veri toplayıp bunu kendi kamu diplomasisini oluşturmada bir etken olarak kullanmasıdır. Aktör böylelikle uluslararası kamuoyunu yönetebilecektir. İkinci bileşke olan savunma; aktörün politikasının, fikrinin ya da çıkarlarının uluslararası kamuoyu tarafından teşvik edilebilmesi için uluslararası iletişim faaliyetinde bulunup uluslararası ortamı yönetmeye çalışmasıdır. Kültürel diplomaside ise aktör kendi kültürünün özelliklerini diğer toplumlara ihraç etmeye çalışır. Aktör kendi başarılarını ve kültürel kaynaklarını yurt dışında tanıtır ve böylelikle uluslararası çevreyi yine yönetmeye çalışır. Değişim diplomasisi gereğince de aktör, vatandaşlarını yurt dışına gönderir ve benzer şekilde yurt dışından da eğitim amaçlı bireyler kabul eder. Son olarak uluslararası yayıncılıkta aktör, diğer halklar ile ilişki tesis etmek için radyo, televizyon ve interneti kullanır. Bu bileşkelerin dışında Cull, psikolojik savaşın kamu diplomasisinin dışında bir

alan olduğunu kabul etmekle birlikte bu eylem türünü aktörün düşman halk ile iletişim kurması ve savaş zamanında istediği hedefe ulaşabilmek için iletişimden yararlanması olarak tarif etmektedir ve bu nedenle psikolojik savaş tekniklerini de kamu diplomasisi yapımında göz önünde bulundurmaktadır (Cull, 2009, ss. 18-22). Cull'un kamu diplomasisi için yaptığı bu sınıflandırma, Nye'in öne sürdüğü fikirler kadar ilgi çekicidir. Bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler kamu diplomasisini geliştirmeye ilişkin bu tartışmaları daha da hızlandırmıştır. Bilginin ulusal sınırları, zamanı ve mekânı aşarak her yere ulaşabildiği bu süreçte sivil toplum örgütleri, aktivistler ve blog yazarları, kamu diplomasisi sürecinin bir parçası haline gelmişler ve dışişleri bakanlığı ve diplomatlar diplomatik iletişim alanındaki konularını epeyce yitirmeye başlamışlardır (Manor, 2019, s. 12). Böylelikle kamu diplomasisi yapan kurumlar sadece hükümetler olmadı, elektronik medyanın kendisi özellikle insani kriz durumlarında dış politikayı etkileme sürecinin bir parçası haline geldi (Hocking, 2005, s. 30). Artık internet erişimi olan bireyler içerik oluşturdu ve dahası sosyal medya, geleneksel medyanın tek taraflı iletişim anlayışını yıktı. Bireyler anlatı yaratma sürecinin bir parçasına dönüştü (Sevin, 2017, ss. 32-33).

Nye ve Cull'un kamu diplomasisi tarifleri dışında Eytan Gilboa da kavrama ilişkin bir yaklaşım sergilemekte ve o, Filistin-İsrail çatışması gibi uluslararası uyuşmazlıklarda tarafların kamu diplomasisini kendi siyasetlerini savunmak ve karşı tarafa saldırmak için kullandığına dikkat çekmektedir. Gilboa son yirmi yılda Filistinlilerin sadece Arap devletlerinin değil aynı zamanda İslam dünyasının ve uluslararası örgütlerin de desteğini almayı başardığını ve böylelikle Filistinlilerin İsrail karşısında başarılı bir markalaşma politikası izlediğini belirtmektedir. Gilboa, Filistinlilerin İsrail'i tasvir ederken "yok edilmesi gereken bir devlet, tüm kötülüklerin vücut bulmuş hali" gibi ifadeler kullandıklarını ve tarihsel kurgularla İsrail'in prestijini yıkmaya çalıştıklarını söylemektedir. Filistinlilerin "mağduriyet, adaletsizlik, mülksüzleştirme ve acı" odaklı bir anlatı ile İsrail'i etnik temizlik yapan bir devlet olarak etiketlendirmeye çalıştıklarını ifade eden Gilboa, İsrail devletinin kendisine yönelmiş bu imaj tehdidinin uzun zaman farkında olmadığını hatta hükümetin bununla mücadele etmek için çok az şey yaptığını düşünmektedir. Bu söylemlerin yanı sıra Gilboa, Filistinlilerin İsrail'e karşı yeni bir antisemitizm hareketi başlattığına vurgu yapmakta ve onların uluslararası kamuoyunda İsrail'i bir Nazi devleti, bir apartheid rejimi ve İSG'yi de Nazi Almanyası silahlı kuvvetleri olan Wehrmacht olarak göstermeye çalıştıklarını öne sürmektedir (Gilboa, 2020, ss. 331-332). Nye'in, Cull'un ve Gilboa'nın kamu diplomasisi tarifleri göz önünde bulundurularak bu çalışmada, Filistinlilerin hedefinde bulunan İSG'nin karşı kamu diplomasisi faaliyetleri olarak neler yaptığı ortaya konulmaktadır. İSG'nin kamu diplomasisi faaliyetleri özellikle Cull ve Gilboa'nın kamu diplomasisi analizleri perspektifinden değerlendirilmektedir.

## İsrail Devletinin ve İSG'nin Sert Güç Politikasından Yumuşak Güç Uygulamalarına ve Kamu Diplomasisine Geçme Nedenleri

Gilboa (2020, s. 232), Filistinlileri suçlayarak onları manipülasyon yapan hatta yalan üzerine kurulu bir anlatı kurgulayan antisemitik marka avcısı bir toplum olarak görse de bu durum İsrail devletinin sivil Filistin halkına yönelik yaptığı askerî operasyonların aşırılığını meşrulaştıramamaktadır. İsrail devleti 2000'li yıllarda Filistin direnişi ile mücadele etmenin yolunun Filistin Otoritesi ile iş birliği yapmanın dışında Gazze'ye caydırıcılığı yüksek askerî operasyonlar yapmak olduğunu düşünmüştür. Örneğin; İsrail 2006 yılında Gazze'ye "Yaz Yağmuru Operasyonu" yapmıştır (Israel Ministry of Foreign Affairs, 2006). Operasyon kapsamında İSG, Gazze'de bulunan üç köprüye hava saldırısı düzenlemiş ve elektrik istasyonunu bombalamıştır (Israel Ministry of Foreign Affairs, 2006). Ancak konu hemen BM Örgütü'ne taşınmış ve İnsan Hakları Konseyi Filistin'de yaşanan durum ile ilgili 5 Temmuz 2006'da bir toplantı düzenlemiştir (The United Nations, 2006). Görüşmelerin ardından Özel Raportör John Dugard bölgeye gönderilmiştir. Dugard hazırladığı raporda, İSG'nin Gazze operasyonlarını; "insan hakları ve uluslararası insan hukuku kurallarını ciddi oranda ihlal eden bir eylem" olarak nitelendirmiştir (Filistin Meselesi ve Birleşmiş Milletler, t.y.).

İsrail, 2006 yılında yaşanan bu operasyonda, Hamas'ın İsrail'in Gazze'ye verdiği zararları yazılı ve görsel medyaya taşımamasını engelleyememiştir. Bu nedenle İsrail bundan sonraki askerî operasyonlarında gazetecilerin Gazze'ye girişini yasaklamış, bölgeye ilişkin görüntülerin sadece bu konuda eğitim almış İSG askerleri tarafından çekilmesini sağlayarak, medyayı kontrol altında tutmaya çalışmış, Gazze'de cep telefonlarının frekansları kesilmiş, oradan olabilecek bilgi akışı engellenmek istenmiş ve İsrail Dışişleri Bakanlığı yetkilileri bu süreçte aktif bir kamuoyu kampanyası başlatmıştır (Erdem, 2011, s. 216). Bu konuda verilebilecek bir başka örnek, 7 Temmuz 2014'de yapılan Koruyucu Hat Operasyonu'dur<sup>2</sup>. İsrail Dışişleri Bakanlığı, İSG'nin 2014 yılındaki operasyonunu gerekçelendirirken Filistinli gruplar tarafından İsrail'e 6.000 roket ve havan topu atıldığını, 6 sivilin hayatını kaybedip, 1.600 kişinin yaralandığını, İsrail'de sivil halkın sığınaklara gitmek için sadece 30 hatta bazen 20 saniyesinin olduğu söylemlerini kullanmıştır (United Nations Human Rights Council-OHCHR, 2014a). Oysa operasyonun ardından BM Örgütü İnsan Hakları Konseyi tarafından burada yaşananların gözlemlenmesi için bölgeye bağımsız raportörler

2 Bu iki örneğin dışında İSG'nin 2000'li yıllarda gerçekleştirdiği başka kapsamlı operasyonlar da bulunmaktadır. Örneğin; 2002 Savunma Kalkanı Operasyonu, 2004 Gökkuşluğu Operasyonu, İleri Kalkan Operasyonu, Nedamet Günleri Operasyonu, 2006 Yaz Yağmuru Operasyonu, Sonbahar Bulutları Operasyonu, 2008 Sıcak Kış Operasyonu, Dökme Kurşun Operasyonu, 2012 Geri Gelen Eko Operasyonu, Bulut Sütunu Operasyonu, 2014 Koruyucu Hat Operasyonu gibi.

gönderilmiş ve kapsamlı bir rapor hazırlanmıştır. Raporunda; 551'i çocuk olmak üzere 2.251 Filistinlinin İSG operasyonlarında hayatını kaybettiği ve 3.436'sı çocuk olmak üzere toplamda 11.231 Filistinlinin yaralandığı bilgisi yer almaktadır. Operasyon yüzünden şehrin altyapısının yok edilip elektrik şebekesi ve su altyapısının kullanılamaz hale geldiğine, 73 tıbbi tesisin hatta çok sayıda ambulansın bombalandığına dikkat çekilmiştir (United Nations Human Rights Council, 2014b). İsrail, bu operasyon esnasında medyayı kendi lehine olacak şekilde yönlendirmek isterken BM Örgütü İnsan Hakları Konseyi raporu, İsrail'in yapmak istediklerinin tersini gözler önüne sermiştir. Üstelik İSG kapsamlı askerî operasyonların dışında sıklıkla İsrail'e yapılan saldırıları cezalandırmak amacıyla nokta atışı misilleme operasyonları yani "esnek karşılık operasyonları-flexible response operations" da yapmıştır (Vinson, 2015, s. 61, 67). Dolayısıyla aslında Gazze halkı 2000'li yıllarda sürekli İSG operasyonları ve saldırıları altında yaşamaya mahkûm edilmiştir. İSG, askerî operasyon yaptıkça hakkında oluşan negatif imaj perçinlenmiştir. Filistinliler İSG'nin özellikle Filistinli çocuklara olan davranışlarını uluslararası basına taşımıştır. Bu nedenlerle İSG bir askerî kolluk kuvveti kurumu olduğu halde uluslararası imajını düzeltmek, uluslararası toplumu kendi lehine olacak şekilde ikna etmek ve onları cezbetmek için kamu diplomasisine önem verir hale gelmiştir.

## Yöntem

İSG, 2000'li yıllarda internet kullanımının küresel çapta yaygınlaşması ve sosyal medyanın sıradan bir kitle iletişim aracı olmaktan çıkması ile birlikte resmî hesaplar açmaya başlamıştır. Sonuçta dijital teknoloji çağında sosyal medya, geleneksel medyada çok da yer alamayan konulara dikkat çekmek için sıklıkla kullanılan bir platforma dönüşmüştür (Akboğa & Arık, 2020, s. 166). Hatta bazı devlet başkanları, dışişleri bakanlıkları ve bürokratlar, Twitter üzerinden diplomasi uygulamaları yapmaya başlamıştır (Ovalı, 2020, s. 28). İSG de benzer şekilde bu alandaki gelişmelere kayıtsız kalmamıştır.

İSG'nin internet sitesi, Youtube kanalı, Facebook, Twitter ve Instagram hesapları bulunmaktadır. Böylelikle İSG, Cull'un kamu diplomasisi bileşkesi olarak belirttiği uluslararası yayıncılık faaliyetine başlamıştır. Twitter diğer sosyal medya hesapları ile kıyaslandığında daha politik bir zemin olduğundan bu çalışmada İSG'nin resmî Twitter hesabı üzerinden yaptığı paylaşımlar araştırılmıştır. Üstelik İSG özellikle Gazze operasyonları esnasında Twitter'ı diğer hesapları ile kıyaslandığında daha fazla kullanmaktadır. Bu nedenle İSG'nin kamu diplomasisi türlerinden bilakis Twitter diplomasisi uyguladığı görülmektedir. Çalışmada, İSG'nin uluslararası toplum nezdindeki kamu diplomasisi faaliyetlerine odaklanılmaktadır ve bu nedenle İSG'nin



iç politik kaygılarla Yahudi halkı nezdinde yaptığı kamu diplomasisi faaliyetleri kapsam dışında tutulmuştur. Bu nedenle kurumun İbranice değil İngilizce üzerinden yaptığı Twitter paylaşımları araştırılmıştır. İSG'nin Twitter hesabından 1 Ocak 2018-1 Temmuz 2020 tarihleri arasındaki süreçte yaptığı paylaşımlar içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada bu tarih aralığının seçilmesinin bir takım nedenleri bulunmaktadır. Öncelikle İSG, 2000'li yıllarda Gazze'ye yıkım gücü yüksek olan geniş çaplı askerî operasyonlar yapmıştır. Bu operasyonlar uluslararası kuruluşların İSG'nin bölgeye ve Filistin halkına verdiği zararları soruşturmasına ve haklarında raporlar hazırlamasına yol açmıştır.<sup>3</sup> Örneğin; Filistinliler, Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne (*International Criminal Court-UCM*) başvurarak 2014 yılında İSG tarafından yapılan Koruyucu Hat Operasyonu'nun ve Batı Şeria'da yapılan duvar inşaatının Filistinlilerin haklarını ihlal ettiğini belirtmiş ve İSG'nin ve İsrail'in soruşturulmasını talep etmiştir. Bunun üzerine 2019 yılında UCM Başsavcısı olan Fatou Bensouda, İsrail'in savaş suçu işlemek gibi ağır ithamlar ile soruşturulmasına ilişkin yeterli bir verinin bulunduğunu açıklamıştır (International Criminal Court, 2019). UCM'nin dışında BM İnsan Hakları Konseyi Bağımsız Soruşturma Komisyonu da 2019 yılında yürüttüğü soruşturmada İSG'nin savaş suçu izlemiş olabileceğine dikkat çeken bir rapor hazırlamıştır (United Nations Human Rights Council, 2019b). İSG aldığı bu derin eleştiriler üzerine belirtilen zaman zarfında Twitter hesabından günlük olarak attığı tweet sayısını artırmış ve tweetlerin içeriğini de itham altına alındığı konulara ilişkin olarak oluşturmuştur. Örneğin; 1 Aralık 2018 ile 31 Aralık 2019 tarihleri arasında günlük tweet atma sayısı 2.25 iken araştırmada kullanılan tarih aralığında bu sayı 3.05'e çıkmıştır (<https://www.twitonomy.com/profile.php?sn=IDF>, 2.07.2020).<sup>4</sup> Bu rakam söz konusu hesabın günlük olarak ne kadar kullanıldığına ilişkin veri sunmaktadır. Bu durum aynı zamanda İSG'nin, Cull'un kamu diplomasisi için belirttiği dinleme ve savunma bileşeklerini kullandığını göstermektedir.

Yapılan araştırmada 2018-2020 yıllarının seçilmiş olmasının İsrail'den kaynaklanan başka sebepleri de bulunmaktadır. 2018 yılı İsrail'in iç siyasette ciddi sorunlar yaşamaya başladığı bir eşiktir. Bir koalisyon hükümeti kurarak Başbakanlık makamında bulunan Binyamin Netanyahu, hakkında çıkan yolsuzluk söylemleri nedeniyle kamuoyunda ciddi bir tepki ile karşılaşmıştır. Başbakan bu süreçten daha az yara

3 Örneğin bkz. International Federation for Human Rights, 2015; Amnesty International, 2009; United Nations Human Rights Council-OHCHR, 2019a; Council of Europe Parliamentary Assembly, 2020; Humanitarian Response Strategy, 2017; Humanitarian Needs Overview, 2016; Norwegian Refugee Council, 2018; Humanitarian Policy Group, 2009.

4 Bu veriler twitonomy adlı siteden alınmıştır. <https://www.twitonomy.com/profile.php?sn=IDF>, 2 Temmuz 2020, Erişim Tarihi: 2 Temmuz 2020. Twitonomy internet tabanlı twitter hesaplarının etkisini ölçen bir programdır. Veriler çalışmanın güncelliğini koruması için 2 Temmuz 2020'de alınmıştır.

alarak çıkabilmek için erken seçim sürecini başlatmıştır. Yine de onun hakkında yolsuzluk, sahtecilik ve görevi kötüye kullanmak gibi ağır ithamlarla soruşturma açılmıştır (Holmes, 2020a). İç siyasette yaşanan bu çalkantı ve istikrarsızlık, ülke ekonomisinin de darbe almasına yol açmıştır. Sonuçta ülke iki yılda dört seçim süreci yaşamıştır (Holmes, 2020b). Seçimlerin tekrarlanması ve hükümet kurmada yaşanan zorluklar ülke ekonomisinin toparlanamamasına yol açmıştır (Elias, 2019). Oysa İsrail devletinin en önemli ihracat alanı savunma sanayisidir. İsrail 2014-2018 yılları arasında dünyanın en büyük sekizinci silah ihracatçısıdır. Savunma Bakanlığı'nın yaptığı açıklamaya göre 2018 yılında İsrail'in savunma sanayisindeki ihracatı, bir önceki yıla göre yaklaşık 2 milyar dolar azalmıştır (Staff, 2019). Dolayısıyla İsrail, hem iç siyasetteki karışıklıkları hem de ekonomik sorunlarını ve bozulan imajını bir an evvel düzeltmek gerektiğini anlamıştır. İsrail dış ticaretinin önemli bir miktarını ABD ve Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler ile yapmaktadır. İsrail için bu ülkelerin halklarının kendisi hakkında edindiği kanılar önem arz etmektedir. Bir İngiliz haber kuruluşu olan BBC'nin 2017 yılında yaptığı bir ankete göre İsrail başta Fransa, İspanya ve İngiltere olmak üzere Avrupa ülkeleri kamuoylarında olumsuz bir imaja sahiptir (BBC World Service Poll, 2017, s. 30). İsrail menşeli düşünce kuruluşu Ulusal Güvenlik Çalışmaları Enstitüsü (*Institute for National Security Studies*) 2018 yılında ABD'de benzer bir anket yapmış ve bu defa Amerikan kamuoyunun Filistin-İsrail çatışmasında artık İsrail'e daha az destek verdiği sonucuna ulaşmıştır (Golov, 2018, s. 12). İsrail için işler kötüye gittikçe kamu diplomasisi departmanı olan kurumlar bununla mücadele edebilmek için aktif tutum benimsemiştir. İSG, Cull'un kamu diplomasisi bileşikleri perspektifine uygun olarak İsrail hakkında oluşan yargıları ve eleştirileri öğrenmiş, bilgileri toplamış, karşı tarafı dinlemiş ve kendi politikalarının benimsenmesini sağlamak için savunmaya geçmiştir. Tüm bu gerekçeler nedeniyle bu çalışmada İSG'nin 2018-2020 yılları arasındaki Twitter paylaşımları baz alınmıştır. 2020 yılında küresel çapta bir salgın yaşanmaya başladığı ve gündemi bu konu daha çok meşgul ettiği için çalışma Temmuz 2020 ile sınırlandırılmıştır. Çalışmada belirtilen tarih aralığında paylaşılan tweetler içerik analizi yöntemi ile incelenirken bir yandan nicel yönden bir araştırma yapılarak konu başlıkları belirlenip o konu ile ilgili kelime sayısı sayılarak rakamsal bir analiz yapıldığı gibi yapılan paylaşımlar niteliksel açıdan da ele alınmaktadır. Nicel içerik analizi yapılırken analiz edilecek alan İSG'nin Twitter hesabı olarak belirlenmiş, analiz birimi olarak da İSG'nin neleri güvenlik tehdidi olarak gördüğü ve bu meyanda hangi konularda daha çok kamu diplomasisi yürütme ihtiyacı duyduğu soruları ele alınmıştır. Kodlama için oluşturulan değişkenler ise araştırma sorularına göre oluşturulmuştur. Ardından elde edilen veriler analiz edilmiştir. Nitel olarak yapılan içerik analizinde ise İSG'nin Twitter paylaşımları anlam açısından yorumlanmıştır.

## Bulgular

### Sosyal Medyanın Kamu Diplomasisi Aracına Dönüşmesi İSG'nin Twitter Paylaşımları

İSG'nin kamu diplomasisine önem vermesinin başlıca nedeni, İsrail askerlerinin sivil Filistinlilere davranışlarının orantısız ve gerekçesiz olmadığı anlatılması ihtiyacıdır. İSG, 3 Ocak 2009'da Twitter isimli sosyal paylaşım sitesinde @IDF kullanıcı adıyla resmî bir hesap açmıştır. Bu hesabın İngilizce, İspanyolca, Fransızca ve Rusça versiyonları vardır. 2020 yılı Temmuz ayı itibarıyla bu hesabın 1.181.697 takipçisi olmuştur. 1 Ocak 2018'den 1 Temmuz 2020'ye kadar bu hesaptan 2.781 adet tweet yani anlık ileti atılmıştır (<https://www.twitonomy.com/profile.php?sn=IDF,2.07.2020>).

İSG öncelikle uluslararası kamuoyunun Gazze Operasyonlarını desteklemeleri için bir algı oluşturmak istemektedir. Cull'un belirttiği kamu diplomasisinin savunma bileşkesi bu noktada önem kazanmaktadır. Buna uygun olarak İSG'nin araştırma kapsamına alınan zaman zarfında başka kullanıcılar tarafından en çok paylaşılan (retweet edilen) tweeti, 6 Mayıs 2019'da yaptıkları: "Eğer komşunuz size 700 roket atsaydı, siz ne yapardınız?" şeklindeki paylaşımıdır. Bu hesabın en çok ya İsrail bir saldırıya maruz kaldığında ya da İsrail Gazze'ye kapsamlı bir operasyon başlattığında kullanıldığı görülmektedir. Bu durum İSG'nin kamu diplomasisini bilgi savaşlarının da bir parçası olarak kullandığını göstermektedir. Aşağıda yer alan tablodaki rakamsal veriler, bu savı doğrular niteliktedir.

**Tablo 1**

*@IDF Hesabından Bir Günde Çok Sayıda Tweet Atılma Nedenleri*

Tarih	Nedeni	Tweet sayısı <sup>5</sup>	O gün atılan tweet sayısı/Günlük ortalama tweet sayısı (3.05)
14 Mayıs 2018	ABD'nin Tel Aviv Büyükelçiliğini Kudüs'e taşıma kararı almasının ardından Filistinliler Gazze sınırında protesto gösterisi yaparlarken İsrail jetlerinin havadan müdahalede bulunması ve 59 Filistinlinin hayatını kaybetmesi.	28	9.1 katı

5 Bu tabloda günde 20'den fazla tweet atıldığı zaman yaşanan gelişmeler dikkate alınmıştır. 20'den az tweet atıldığında hesaplama dâhil edilmemiştir.

29 Mayıs 2018	İsrail'e sabah saatlerinde Gazze'den havan mermileri atılması nedeniyle ülkenin bir terör saldırısına maruz kalması.	61	20 katı
6 Haziran 2018	Gazze Şeridinde Filistinliler gösteri yaptıkça İSG, Hamas'ın saldırı hazırlığında olduğunu söyleyip bu durumun İsrail'in güvenliğini sarsıtığına dikkat çekmeye çalışması.	23	7.5 katı
20 Haziran 2018	İsrail'e roket saldırısı olduğu belirtilip İSG'nin Gazze'de Hamas'ın askerî amaçlarla kullandığı belirtilen alanlara operasyon yapması.	20	6.5 katı
14 Temmuz 2018	Gazze'de Hamas'a bağlı İzzeddin El-Kasım Tuğayları'na ait olduğu belirlenen ve eğitim amaçlı kullanılan alanlara ve tünellere yönelik hava operasyonu başlatılması.	36	11.8 katı
8 Ağustos 2018	Gazze'den roket atıldığı ileri sürülerek bu bölgeye hava operasyonu düzenlenmesi.	32	10.4 katı
9 Ağustos 2018	Bir gün önceki konunun devamı olarak bugün de aynı içerikte paylaşımlar yapılması.	34	11 katı
12 Kasım 2018	Gazze'den İsrail'e roket atıldığı ve bir tanesinin karayoluna düştüğü belirtilerek Gazze'ye hava saldırısı düzenlenmesi.	27	8.8 katı
28 Şubat 2019	BM Bağımsız Soruşturma Komisyonu'nun işgal altındaki Filistin topraklarındaki protestolara ilişkin bulgularını sunması.	27	8.8 katı
5 Mayıs 2019	Gazze'den atılan füzeler gerekçe gösterilerek bu alana hava operasyonu başlatılması.	34	11 katı
13 Kasım 2019	İsrail'in güneyine roketli saldırı olduğu gerekçesi ile Gazze'de Hamas ve İslami Cihad'a karşı hava operasyonu yapılması.	32	10.4 katı

Tabloda yer alan tarihlerde gün içerisinde atılan tweetler, bahsi geçen konular hakkında fikir sunmaktadır. Örneğin; 14 Mayıs 2018'de atılan ilk tweette: “Birkaç dakika önce İSG'ye ait jetler, güvenlik çitine yaklaşmaya, onu sabote etmeye veya orada terör saldırıları gerçekleştirmeye karşı bir kez daha uyarı amaçlı el broşürleri dağıttı” denilmektedir. Günün sonunda atılan tweette ise “Gün boyunca, birçok isyancı İsrail'e sızmaya çalıştı, yaklaşık 10 patlayıcı cihaz ve birkaç bomba kullanıldı” şeklinde bilgi verilmektedir. İSG böylelikle twitter üzerinden uluslararası toplum

nezdinde aslında Filistinli eylemcileri barışçıl metotlar ile dağıtmaya çalıştıkları ancak onların demokratik haklarını kullanmaya çalışan sıradan birer vatandaş olmadıkları ve asıl saldırgan tarafın Filistinliler olduğu şeklinde bir algı oluşturmak istemektedir. Oysa burada yaşanan kargaşada 59 Filistinli hayatını kaybetmiştir. İSG bu olayda Twitter'ı doğrudan manipülasyon amaçlı ve Filistinlilerin karşı kamu diplomasisi faaliyetlerine yönelik bir önlem olarak kullanmıştır. Etyan Gilboa (2020, s. 332), Filistinlilerin İsrail karşıtı kamu diplomasisi faaliyetlerinde mağduriyet söylemini kullandığını belirtmekteydi ancak bu ve bunun gibi tweetlerde ise İSG savunmaya geçmekte ve benzer şekilde İsrail vatandaşları için mağduriyet algısı yaratmak istemektedir.

29 Mayıs 2018'de güne; "Kısa bir süre önce, Eşkol Bölge Konseyi, Sha'ar Hanegev Bölge Konseyi ve Sdot Negev Bölge Konseyi'nde sirenler duyuldu" şeklinde bir tweet atılarak başlanmış ve bugün paylaşılan tweetlerde İsrail halkı için terör tehdidinin sürekli olduğu ve vatandaşların güvenlik kaygısı altında yaşamaya çalıştığı iddia edilmiştir.

6 Haziran 2018'de atılan tweetler, Gazze Şeridi'ndeki gösterilerin aşırılığa kaçması ve Hamas'ın halkını canlı kalkan olarak kullanmaya çalıştığına ilişkindir. İSG, Gazze halkının Hamas desteğini kırmak istediği için örgütü kendi halkına değer vermeyen ve onları öldüren bir yapı olarak tasvir etmektedir. Yine İSG'ye göre olayları başlatan Filistinlilerdir. Burada da bir manipülasyon bulunmaktadır. Günün sonunda atılan tweette şöyle denilmektedir: "Çavuş Oron Shaul: İsrail ülkesini her gün güçlendirmenin yanı sıra acil durumlara karşı hazırlıklı olmalıdır. Görevimiz Teğmen Hadar Goldin'in intikamı alınana kadar sona ermeyecek." Teğmen Hadar Goldin, İSG'de görevli bir askerdir ve 2014 yılındaki Koruyucu Hat Operasyonu esnasında Hamas tarafından kaçırılmış ve sonra da hayatını kaybetmiştir. Bu nedenle bu tweette onun adı geçmektedir. İSG, bu operasyonu nedeniyle ağır eleştirildiği halde konuyu hayatını kaybeden İsrail askerine getirmekte ve Hamas'ın ele geçirdiği İSG askerlerine insanlık dışı muamele yapması söylemini vurgulayarak kendi lehine olacak şekilde bir kanı oluşturmak istemektedir.

20 Haziran 2018'e gelindiğinde İsrail'e yönelik bir saldırı eylemi olmuş, ardından İSG Gazze'de askerî operasyon yapmıştır. İSG attığı tweetlerde ilk saldırının Hamas veya İslami Cihad Örgütü olduğunu ve İsrail'in savunma pozisyonunda kaldığını göstermeye çalışmıştır. Bugün atılan son tweet şu şekildedir: "Bir gecede İsrail topraklarına 45 roket atıldı. İsrail'in güneyinde sivillerin sığınaklara gitmek için 15 saniyesi var." Bu tweette bir video da paylaşılmış ve panik içerisinde koşturan İsraili kadın ve çocuklar gösterilmiştir. Bu videonun paylaşılma amacı, İSG'nin İsrail vatandaşlarının ülkelerinde terör korkusu içinde yaşadıklarını göstermek istemesidir.

Bu nedenle araştırılan yıl aralığında normalin 11.8 kat fazlası paylaşım yapılan bir diğer önemli tarih budur.

14 Temmuz 2018'de İsrail karşı atağa geçmiştir ve bu tarihte İSG hesabından atılan ilk tweette: "Bu gece İSG'ye bağlı savaş uçakları Gazze'de çeşitli terör alanlarına ek olarak güney Gazze'de yer alan bir terör tüneline hedef aldı. Bunların arasında Hamas'ın kundaklama hazırlamak için kullandığı kompleksler ve eğitim tesisi vardı" denilmektedir. İSG, İsrail'in roketli saldırılara maruz kalan bir devlet olduğunu ama bununla mücadele edebilecek güçte olduklarını göstermek istemiştir. Benzer yaklaşım 8 Ağustos 2018'de de sergilenmiştir. İSG, yine Gazze'ye hava operasyonu yapmıştır. Bugün atılan ilk tweet şu şekildedir: "23.090 nüfuslu Sderot şehrinde ve Sha'ar Hanegev Bölge Konseyi'nde sirenler çaldı." Ertesi gün de İSG, benzer içerikte paylaşımlar yapmaya devam etmiştir. 12 Kasım 2018'de İSG Gazze'ye hava ve kara operasyonu yaparken El-Kassım Tugayları Örgütü komutanlarından Nur Bereke ile 7 Filistinli hayatını kaybetmiştir. Hamas karşı saldırıda bulunmuştur. Olaylarda bir İsrail Yarbayı da hayatını kaybetmiştir. İSG bu süreçte de twitter hesabını yoğun olarak kullanmıştır. Bu tarihte atılan ilk tweet şu şekildedir: "Gazze'den İsrail'e 17 roket fırlatıldı. Demir Kubbe bunların üçünü imha etti. Bir durum değerlendirmesinin ardından: Aşkelon'dan Sderot'a olan İsrail Demiryolu hattı kapatılacak. Gazze'yi çevreleyen İsrail topluluklarında okullar tatil edildi." Bugün paylaşılan son tweetin içeriği şu şekildedir: "Gazze'deki teröristlerin İsrail'e fırlattıkları 300'den fazla rokete karşılık olarak Hamas'ın askerî istihbarat genel merkezini vurduk. İşte burası Hamas'ın istihbarat ajanlarının İsrail'e saldırmak için bilgi topladığı yeri. Hamas karargâhını kasıtlı olarak bir okulun yanına kurmuştu." Bu tweette bir de 31 saniyelik bir video yayınlanarak tesisin bombalanma görüntüsü paylaşılmıştır. İSG, Twitter'ı kullanarak Hamas'ın taktiksel olarak Filistinlilerin yaşam alanlarının içerisinde karargâhlar kurduğunu ve İsrail askerlerinin sivil Filistinlilerin evlerini değil terör kampı olarak kullanılan binaları vurduklarını göstermek istemiştir. Bu paylaşımlar da benzer şekilde Cull'un savunma bileşkesine uygundur.

İSG, Twitter üzerinden uluslararası kamuoyunu İsrail lehine yönlendirmeye çalışsa da BM İnsan Hakları Konseyi Bağımsız Soruşturma Komisyonu 2019 yılında bir rapor hazırlamıştır. Rapor, Gazze Şeridi'nde yapılan "Büyük Dönüş Yürüyüşü ve Kuşatmanın Kırılması" gösterilerini ve İsrail'in bu esnada göstericilere karşı verdiği tepkiyi soruşturmuştur. Arjantin Santiago Kantonu Komisyon Başkanı yapılan araştırmada ulaşılan bulgulara ilişkin olarak şu şekilde bir açıklama yapmıştır: "Komisyon, Büyük Dönüş Yürüyüşü sırasında İsrail askerlerinin uluslararası insan hakları ve insancıl hukuk ihlallerine sebep olduklarına inanmak için makul gerekçelere sahip. Bu ihlallerin bazıları savaş suçları veya insanlığa karşı suçlar oluşturabilir

ve bu nedenle derhal İsrail tarafından soruşturulmalıdır” (United Nations Human Rights Council, 2019b). Raporda, İSG yoğun eleştiriye maruz kaldığı için 28 Şubat 2019’da Twitter hesabını normalden 8.8 kat daha fazla kullanarak itirazlarını dile getirmiştir. Böylelikle İSG, kriz anında ivedilikle Twitter üzerinden kamu diplomasisi uygulama stratejisini kullanmıştır ve yine meseleyi bilgi savaşlarının bir parçası haline getirmiştir. İSG’nin paylaştığı ilk tweetin içeriği şudur: “Neredeyse bir yıldır İsrail, Hamas’ın İsrail sınırında gerçekleştirdiği organize şiddet ve askerî saldırılarla mücadele ediyor.” Bugün atılan bir diğer önemli tweet ise şu şekildedir: “BM bu ‘gösterilerin’ siyasi bir noktaya dikkat çekme amacıyla olduğunu söylüyor. Siyasi faaliyetler ne sıklıkta sınırdan bıçakla geçmeyi ve ölüm tehdidi savurmayı içerir?” İSG, rapora rağmen saldırıya maruz kalan tarafın kendileri olduğunu ve Filistinlilerin protestolarının barışçıl değil saldırgan olduğunu iddia etmektedir.<sup>6</sup> Bu paylaşımda da İSG, twitter üzerinden haksız olduğu bir konuda manipülasyon yapmaya çalışmıştır.

İSG, 5 Mayıs’ta Gazze’ye hava operasyonu düzenlemiş ve Hamas’ın komutanlarından Ahmed Amid Kudri’nin de aralarında bulunduğu 19 Filistinli hayatını kaybetmiştir. Filistinliler saldırılarda hayatını kaybedenlerin arasında hamile bir kadın ve çocuğun olduğunu duyurunca, İSG bu kaybın hava operasyonundan değil Hamas’ın saldırganlığı yüzünden olduğunu iddia etmiştir. Bu nedenle İSG bugün çok sayıda tweet atarak Filistinlilerin iddialarının aksine asıl Hamas’ın attığı bombalar yüzünden İsrail’de çocukların tehlike altında olduğunu öne sürmüştür. Tweetlerde Hamas’ın attığı roketlerden bir tanesinin bir ilkokula denk geldiği ve 24 saatte İsrail’e 430 roket atıldığı bilgisi paylaşılmıştır. İSG’nin Twitter hesabından bugün paylaşılan ilk tweetin içeriği şudur: “İsrail’de çocuklar Gazze’den atılan roketlerden kaçmak için koşarken Gazze’deki bu çocuklar anaokulundan mezun oldu. Hamas, Gazzeli çocukların geleceğini çalarken İsrail’deki çocukların da geleceğini yok etmeye çalışıyor.” Bu tweette birkaç görsel paylaşılmış ve Gazzeli çocuklar ellerinde silah, üstlerinde askerî üniforma ve alınlarında Hamas yazılı bandana takarken gösterilmiştir. Bugün atılan son tweet ise şu şekildedir: “02:30 İsrail’in güneyinde hava saldırısı sirenleri çalıyor.” İSG gün boyu attığı tweetler ile hayatını kaybeden Filistinli kadına ilişkin söylemleri baskılamak ve dikkatleri tehlike altında olan İsraili çocuklara çekmek

6 Benzer şekilde 20 Aralık 2019’da UCM Başsavcısı Fatou Bensouda, İSG’nin Gazze Operasyonu esnasında ve Batı Şeria Duvarı inşası ile Doğu Kudüs’te yerleşimcilerle yeni alanlar açılması sırasında savaş suçu işlenmiş olabileceğine ilişkin soruşturma açılması için mahkemeden bölgesel yargı yetkisinin olup olmadığına ilişkin 2019 yılında görüş istemiş (International Criminal Court, 2019), UCM 5 Şubat 2021’de yetki alanının bulunduğu yönünde bir karara varmıştır (International Criminal Court, 2021). Bu gelişmenin üzerine İSG ve Başbakan Netanyahu, 6 Şubat 2021’de resmî twitter hesaplarından açıklama yaparak durumu kabul etmediklerini beyan etmişlerdir. Başbakan Netanyahu, bu gibi kararların antisemitizme katkı sunduğunu, bir zamanlar Holokostu araştıranların şimdi Yahudi devletine saldırdığını söylerken İSG kararı reddettiklerini ve askerlerini desteklemeye devam ettiklerini belirtmiştir.

istemmiştir. İSG haksız olduğu konularda mevzuyu Hamas'a yönelterek bir kamuoyu algısı oluşturmak istemektedir. Burada da İSG'nin yaptığı hava harekâtını savunmak için kamu diplomasisinden yararlandığı görülmektedir.

İSG'nin Gazze'ye hava operasyonu yaptığı bir diğer tarih 13 Kasım 2019'dur. İSG tarafından bugün paylaşılan ilk tweetin içeriği şudur: "16:25 İsrail Savunma Güçleri Gazze'de İslami Cihad'a ait tünelleri bombalıyor. 18:37 İsrail'e füze atmaya çalışan 2 cihatçı terörist İsrail savunma güçleri tarafından durduruldu. 19:51 İsrail savunma güçleri, İslami Cihat'a ait binaları bombaladı. 22:23 Roket atan 3 İslami cihatçı terörist hedef alındı." İSG gün boyu paylaştığı tweetlerde yaptıkları operasyonlarda Filistinlileri değil sadece teröristleri hedef aldıklarını ama ne zaman bir operasyon yapsalar, kendi vatandaşlarının tehlikeye girdiğini iddia etmiştir.

İSG'nin belirtilen tarihler arasında Twitter hesabından paylaşım yaparak ortaya attığı söylemler ve kamuoyunun dikkatini başka yöne çekerek kendisini haklı göstermek için öne sürdüğü diğer savlar tematik olarak şu şekilde tasniflenebilmektedir:<sup>7</sup> Öncelikle İSG'ye göre Hamas ve Filistin İslami Cihat Örgütü, Gazze'den İsrail yerleşim birimlerine ve sivil halkına karşı sürekli roketli saldırıda bulunmakta ve Hamas ciddi miktarda patlayıcı üretmektedir. Örneğin; 5 Mayıs 2019'da atılan bir tweette Gazze'de bir bebek ve bir annenin hayatını kaybettiği, Hamas'ın İsrail'i suçladığı ve bazı gazetecilerin bu konuda yalan haber yaptığı ancak olayın İSG ile bir ilgisinin olmadığı bilgisi verilmiştir. Bu paylaşım, yine İSG'nin kendisine yönelen iddiaları Twitter üzerinden nasıl yok etmeye çalıştığına bir örnektir. Aynı gün yapılan bir başka videolu paylaşımında küçük bir kız çocuğu görüntülenmiştir. Çocuk, bombalar ve siren sesleri arasında yaşamanın imkânsız olduğunu söylemektedir. Bu video; "Bugün Aşkelon'da hava 79F° ve güneşli. 5 yaşındaki Agam, bombalardan korunmak için barınaklarda olmak yerine arkadaşlarıyla dışarıda oyun oynuyor olmalıydı" şeklinde bir mesaj yazılarak paylaşılmıştır. 6 Mayıs 2019 tarihinde İsraili çocukların barınaktaki görüntüleri, Gazze'den atılan roketler ve İsrail'in terör faaliyetlerine karşı nasıl direndiği hakkında iletiler yayınlanmaya devam edilmiştir. İSG, Twitter paylaşımlarında İsrail'in terör örgütlerinin eylemlerini durdurma kapasitesinde bir devlet olduğunu gösterebilmek için Demir Kubbe Hava Savunma Sistemi'nin ne kadar etkili olduğuna ilişkin bilgiler de vermektedir. Ayrıca İsrail askerlerinin fiziksel ve psikolojik olarak çok güçlü oldukları vurgulanmaktadır. Burada İSG, İsrail'in siyasal ve ekonomik çıkarlarını koruyabilmek için ülkenin

7 Çalışmada konuların tekrarlanma sayısına ve İSG için taşıdığı öneme bakılarak tematik başlıklar oluşturulmuştur. Bu tamamen yazarlara özgü bir yorumlama biçimidir. Bir başka araştırmacı daha farklı tematik başlıklar da ele alabilir.



güvenli bir devlet olduğuna ilişkin bir savunu yaparak Cull'un kamu diplomasisi bileşeklerine uygun davranmaktadır.

İSG, Gazze'nin altından kazılan tünellere ve bunların İsrail'e terör saldırısında bulunmak için geçiş maksadıyla kullanılmasına dikkat çekmeye çalışmaktadır. Bu nedenle İSG, Hamas'ın askerî kamplarını tespit ederek bu örgütü durdurmak için operasyonlar yaptıklarını söylemektedir. Üstelik İSG sadece Gazze'de konuşlanan Hamas ve Filistin İslami Cihat Örgütü ile değil bir yandan da Lübnan sınırında Hizbullah ile mücadele ettiklerine dikkat çekmek istemektedir. İSG'ye göre Hizbullah da Lübnan sınırından kazdığı tüneller vasıtasıyla İsrail halkına zarar vermeye çalışmaktadır.

İSG, Twitter paylaşımlarında, Hizbullah'ın ardında İran'ın desteği olduğunu vurgulamaktadır. Böylelikle İSG, bir de devlet destekli silahlı örgütlerle uğraştıklarını göstermeye çalışmaktadır. 19 Aralık 2018'de atılan bir tweette: "Hizbullah ve İran son birkaç yıldır İsrail'e yönelik bir saldırıya hazırlanıyor. Biz de son birkaç yıldır onları durdurmaya hazırlanıyoruz" üst başlığı kullanılmış ve altta verilen grafikte "Kuzey Kalkanı Operasyonu" özetlenmiştir. Operasyonda 4 sınır ötesi saldırı tünelinin açığa çıkartıldığı ve Hizbullah'a İran'ın her yıl 1 milyar dolar para yardımı yaptığı anlatılmıştır. Benzer şekilde 21 Aralık 2018'de atılan tweetin içeriği şu şekildedir: "Hizbullah'ın Lübnan'dan İsrail'e saldırması için İran'ın tahsis ettiği yıllık fon, 1 milyar dolar. Hizbullah sınır ötesi saldırı tüneli, birkaç milyon dolar. Bu saldırı tünelini yok etmek ve İsraili siviller korumak paha biçilemez. Mastercard." Benzer şekilde 8 Nisan 2019'da İran Devrim Muhafızlarının ideolojisini yaymak ve küresel terör faaliyetlerini finanse etmek için 63 milyar dolar harcadığı oysa bu paranın İran halkına harcanması gerektiğini belirten bir paylaşımında bulunulmuştur. İSG'nin bu paylaşımı, Cull'un kamu diplomasisine paralel bir faaliyet olarak gördüğü psikolojik savaş taktiğinin bir parçasıdır. İSG, İran halkı ile ilişki kurmaya çalışmaktadır.

Suriye İç Savaşı nedeniyle bu ülkede oluşan istikrarsızlık, İSG'ye göre devletin güvenliğini tehdit etmektedir. Bu nedenle İSG, videolu paylaşımlar ile bu savını desteklemeye çalışmaktadır. İsrail-Suriye sınırında çekilmiş videoda, askerî üniformalı kişiler gösterilmekte, onların Hizbullah mensubu oldukları belirtilmekte ve İsrail'e saldırı hazırlığında oldukları iddia edilmektedir. İran destekli Şii grupların Suriye'den İsrail'e yönelik saldırılar yaptıkları, Kudüs Savunma Gücü Komutanı Kasım Süleymani'nin saldırı yapan örgütler ile temasta bulunduğu<sup>8</sup> ve İSG'nin onları durdurmak

8 11 Mart 2019'da Kasım Süleymani ile ilgili bir video hazırlanmış ve burada onun Hasan Nasrallah, Beşar Esad, Hamas ve İslami Cihad Örgütü ile olan bağlarına dikkat çekilmiştir. Hatta bu örgütlerin onun "vekâlet ettiği örgütler" olduğu ima edilmiştir (<https://twitter.com/idf/status/1105154690541633537>, 11.03.2019). Kasım Süleymani ile ilgili olarak atılan diğer tweetler için bkz. <https://twitter.com/idf/status/1165601620475940865>, 25.08.2019; <https://twitter.com/idf/status/1108443670800449540>,

için yaptığı hava operasyonları hakkında da paylaşımlar yapılmaktadır. Burada hem Suriye yönetiminin hem İran'ın suçlandığı görülmektedir.

İSG'nin paylaşımlarında odaklandığı bir başka husus; Gazze halkının Hamas desteğini kırmaktır. Bu nedenle İSG, Hamas'ın yüklü miktarda parasal desteği olduğu halde bu maddi imkânlarını Filistin halkına yardım etmek yerine İsrail halkına saldırmak için kullandığını iddia etmektedir. İSG, uluslararası kamuoyuna Hamas'ın masum Filistinli erkek ve kız çocuklarını kandırarak kurduğu kamplarda onları askerî eğitimden geçirerek, onları militanlaştırmaya çalıştığını görsel fotoğraflar ve videolar paylaşarak ispat etmeye çabalamaktadır. Örneğin; İSG tarafından 30 Mart 2019'da bir tweet atılmış ve 8 yaşında Filistinli iki çocuğun ellerine birer bıçak verilerek Gazze'den sınırı geçmeye ve İsrail askerlerine yönelik saldırıda bulunmaya zorlandıkları ama İsrail askerlerinin bıçağı alarak güvenliklerini sağladıktan sonra onları Gazze'ye geri gönderdikleri ifade edilmiştir. Bu tweette Filistinli olduğu söylenen çocukların kuma silah gömen görüntüleri de verilmiştir. Bu çocukların yaz kamplarına gitmek yerine Hamas kamplarına gittikleri oysaki Filistinli çocuklara kendi geleceklerini seçme şansı verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. İSG bu tür paylaşımlarda bulunarak uluslararası kamuoyunda Filistinli çocukları düşünen tarafın kendileri olduğu, Hamas'ın ise o çocukları terörist olarak kullanmaya çalıştığı algısı oluşturmak istemiştir. Burada da İSG, kendi politikalarını haklı çıkartabilmek için Hamas'ı olumsuz tasvir etme politikasını sürdürmüş, Gilboa'ya atıfla Filistinliler için acı ve mağduriyet yaratan tarafın kendileri değil Hamas olduğu gösterilmek istenmiştir. İSG, İran halkının dışında bu tweetleri ile Gazze halkına karşı da Cull'un belirttiği psikolojik savaş taktiğini kamu diplomasisi ile birlikte kullanmıştır.

İSG, Twitter paylaşımlarında bir yandan da kendilerine yapılan terör saldırılarında çok farklı tekniklerin kullanıldığını göstermek istemektedir. Saldırganların çocuk battaniyesi, çocuk sırt çantası ve renkli, süslü balonlar ile saldırıları araçlarını gizlemeye çalıştıklarına değinilmekte ve bunları gösteren fotoğraflar yayınlanmaktadır. Bu paylaşımlarda amaç, terörün öngörülemez oluşuna dikkat çekerek savunma güçlerinde bir zafiyet olmadığını ispatlamaktır. Öte yandan İsrail kendi mağduriyet hikâyesini şekillendirmeye devam etmiştir.

İSG, bölgede önemli bir tehdit olarak gördüğü İran'da yaşanan iç siyasal gelişmeleri de yakından takip etmektedir. İSG, rejime karşı İran halkının desteğini almak mak-

20.03.2019. Onunla ilgili olarak araştırma kapsamına alınan zaman diliminde başka tweet atılmamıştır. Hatta Süleymani'nin ölümü ile ilgili olarak da herhangi bir paylaşımında bulunulmamıştır. Günlük ortalama 3.05 tweet atılan bu hesaptan, 2 Ocak 2020'de bir adet tweet atılmış, daha sonra 13 Ocak'a kadar hiç tweet atılmamıştır. Bu noktada İSG'nin paylaşım yapıp sonradan bu paylaşımları kaldırmış olabileceği de göz önüne alınmalıdır.

sadıyla da kamu diplomasisi yapmaktadır. Örneğin; İSG, 28 Ağustos 2019'da Farsça yayın yapan Twitter, Instagram ve Telegram gibi sosyal medya hesapları açmıştır. Bu hesapların açılma gerekçeleri şu şekilde açıklanmaktadır: "İran halkı gerçeği duymayı hak ediyor. İran halkı @IDFFarsi adresini takip ederek bizim için düşmanın onlar değil baskıcı İran rejimi olduğunu görebilir." İSG, Farsça yayım yaparak İran halkı nezdinde olumlu bir İsrail imajı oluşturmak istemiştir.

İSG'nin bu alanda yaptığı kamu diplomasisi faaliyetlerine bir başka örnek, 11 Şubat 2019'da yaptığı videolu paylaşımıdır. Bu tweette devrim öncesi ve sonrasında İran kadınlarının sosyal hayattaki görüntülerine yer verilmiştir. Tıpkı Hamas gibi İran'da da rejimin parasal kaynakları sosyoekonomik durumu çok da iyi olmayan halka dağıtmak yerine terör saldırılarını finanse etmede kullandığı öne sürülmüştür.

İSG, İran'da Ekim 2019'da benzin fiyatlarının yükselmesi nedeniyle başlayan halk protestolarına da tweetlerinde değinmiştir. İSG tekrar psikolojik savaş taktiğini kamu diplomasisi ile kullanmıştır. 20 Kasım 2019'da İSG, İran'da çekilmiş bir videoyu paylaşmıştır. Videoya; "İran halkı acı çekiyor" ifadesiyle başlanmıştır. Ülkede dört gündür internet kesintisi bulunduğu belirtilerek "Hikâyeleri anlatılmaya değer" denilmiş ve ülkede iç karışıklık olduğu gösterilmeye çalışılmıştır. Bu videoda da çocuk ve kadın görselleri kullanılmıştır. İranlı çocuklar işçi olarak kullanılıp tuğla taşıırken gösterilmiştir. Çöpten plastik toplayan yaşlı kadınlara yer verilerek; "İranlı annelerin çocuklarını besleyebilmek için yeterli parası yok" denilmiştir. İran'da gençlerin gelecek kaygısı yaşadıkları vurgulanmıştır. Hem İran halkı hem de uluslararası kamuoyu nezdinde tam bir kamu diplomasisi örneği olan videoda dikkat çeken diğer ifadeler şu şekildedir:

İran yönetimi, İranlı çocuklara yardım etmek, İranlı aileleri beslemek, temiz içme suyu kaynakları geliştirmek yerine her yıl teröre 1 milyar dolardan fazla para harcıyor. Paranın Tahran'dan başlayan kanlı izini takip ederseniz, Hizbullah tarafından Lübnan'da açılan saldırı tünellerine, Suriye'de silah depolarına, Hamas ve İslami Cihad tarafından İsrail yerleşim yerlerine atılan binlerce rokete ulaşırsınız. İran'da evler, okullar, hastaneler yapmak yerine İran rejimi sadece İsrailileri öldürmek için yatırım yapıyor.

Bu mevzuların dışında İSG, eleştirildikleri bir diğer konu olan sivil Filistinlilerin yaptığı protestolara İsrail askerlerinin müdahale ederken hangi prosedürleri izlediklerine ilişkin bir video hazırlamış ve 15 Mayıs 2019'da Twitter'da paylaşmıştır.<sup>9</sup> İSG

9 Örneğin bu tarihten bir yıl önce, 14 Mayıs 2018'de BM Filistin Hakları Komitesi Gazze sınırındaki çitlerde çıkan olaylarda İSG'nin Filistinli göstericilere karşı orantısız güç kullanmasını kınayan bir karar almıştı (Bkz. United Nations Press Release, 2018). Örgüt bu kararı açıkladıktan sonra bu durum tüm

Sözcüsü ve aynı zamanda Uluslararası Halkla İlişkiler, Kamu Diplomasisi ve Sosyal Medya Başkanı olan Jonathan Conricus'un konuşmacı olduğu videoda yaklaşık bir yıldır Gazze sınırında yaşanan ayaklanmalar ile ilgili olarak açıklama yapılmaktadır.<sup>10</sup> İSG Sözcüsü Conricus, amacının Hamas'ın İsrail'e yönelik saldırı eylemleri hakkındaki gerçekleri ortaya koymak olduğunu söylemekte ve videoda şu şekilde bir analiz yapmaktadır: "2005 yılında İsrail, Gazze'nin kontrolünü Filistin Otoritesi'ne bırakmış ve 2007'de Hamas şiddet kullanarak bu bölgeyi ele geçirmiştir. Hamas bu bölgeden İsrail'e karşı terör eylemleri yapmaktadır. Özellikle tel örgüler ile çevrili Gazze sınırında Hamas militanları isyan çıkartmaktadır. Gazze sınırının yakınında İsraili sivil aileler yaşamaktadır ve bu yaşananlar, onların güvenliğini tehdit etmektedir. İSG askerleri bu gibi durumlarda "Standart Müdahale Prosedürü" uygulamaktadır. İSG askerleri ciddi tehdit durumlarında önce sözlü uyarıda bulunmakta, bu işe yaramazsa "ölümcül olmayan araçlar" kullanılarak aşırılıkta bulunanlar durdurulmaya çalışılmaktadır. İSG askerleri sadece çok istisnai durumlarda olaya "ölümcül güç kullanarak müdahale" etmektedir." Bu videolu paylaşım birinci intifadadan beri İsrail askerleri hakkında oluşan olumsuz algıyı yıkmak için hazırlanmıştır.

İSG askerleri kasklarının üzerinde kamera taşıyarak süreci doğru yönden kontrol altında tutmaya çalışmıştır. İSG bu kameraların gerekçesini kamuoyuna şu şekilde açıklamaktadır: "Bu askerler 2 silah taşımaktadır: Tehlikeli bir görevi yerine getirmek için ateşli silah ve doğruları göstermek için bir kamera. Hızlı bir şekilde dezenformasyonun yaşandığı günümüzde kameramanlarla mücadele edin! Şimdi ilk defa kameralar gerçeği daha hızlı yayacak." İsrail askerleri ile Hamas mensupları ya da sivil Filistin halkı ne zaman yan yana gelseler aralarında geçenleri uluslararası kamuoyuna yansıtabilmek için iki taraf da görüntü kaydı almakta, iki taraf da kendisinin haklı olduğunu ispatlamaya çalışmaktadır. Bu tweet, taraflar arasında yaşanan bilgi ve medya savaşlarının ne boyutta olduğunu göstermektedir. Gilboa'nın Filistinlilerin "İsrail'i etnik temizlik yapan devlet" olarak göstermek istedikleri şeklindeki analizi göz önünde bulundurulunca (Gilboa, 2020, s. 332), İSG'nin bu tweet ile aslında kendi askerlerinin davranışlarını nasıl makul hale getirmeye çalıştıkları ve Filistinlilerin karşı kamu diplomasisi faaliyetlerine nasıl cevap ürettikleri görülmektedir.

dünyada yankı bulmuştur (Bkz. France 24, 2018; White, 2018; Al Jazeera, 2018; Deutsche Welle, 2018; The Middle East Eye, 2018; Halbfinger, 2019; Lieber, 2019; Xia, 2018).

10 İSG Sözcüsü Jonathan Conricus'un da resmi bir twitter hesabı bulunmaktadır ve aslında onun kendi hesabından yaptığı paylaşımlar da hem İsrail hem İSG adına birer kamu diplomasisi faaliyetidir. Çalışmanın sınırlılığı gereğince, bu çalışmada onun twitter hesabı ele alınmamıştır. Ancak buradan bir başka çalışma yürütmek mümkündür.

İki buçuk yıllık zaman zarfında İSG'nin İsrail'in güvenliğini ilgilendiren olaylara ilişkin yaptığı paylaşımlarda kullandığı kavramlar da onların bakış açısını göstermede kullanılabilecek bir veridir. Aşağıda yer alan tabloda seçilmiş kelimelerin tweetlerde kullanılma sıklığı yer almakta ve bu yukarıda yapılmakta olan analizi nicel anlamda doğrulamaktadır.

**Tablo 2**

*Güvenlik Tehdidi Altında Olduklarına İlişkin Yapılan Paylaşımlarda Sık Kullanılan Kelimeler*

Kavramlar	Bu kavramların iletilerde kullanılma sayısı
Terör (Terror)	450
Terörist (Terrorist)	330
Siren <sup>11</sup> (Sirens)	255
İsrailli siviller (Israeli Civilian)	194
Tünel (Tunnel)	166
Hedef (Targets)	164
Filistinliler (Palestinians)	146
Güvenlik çiti (Security Fence)	127
Patlayıcı (Explosive)	114
Balon (Balloons)	96
Silah (Weapon)	90
Şiddet (Violent)	89
Demir Kubbe (Iron Dome)	74
Bomba (Bomb)	69
Çocuklar (Children)	69
Koruma (Protect)	66
İsyancı (Rioters)	63
Roketli Saldırı (Rocket Fire)	46
Terör Saldırısı (Terror Attack)	44
Taş (Rock)	26
Okul (School)	25
Sığınak (Shelter)	23
Terörizm (Terrorism)	17
Bıçak (Knife)	16
Masum (Innocent)	14
Cihat (Jihad)	10
Anaokulu (Kindergarten)	7
Canlı kalkan (Human Shield)	2

11 İsrail'de roketli bir saldırı olduğu zaman halkı uyarmak amacıyla siren çalınmaktadır.

Tabloda görüldüğü üzere İSG, tweetlerinde en çok terör ve terörist kelimelerini kullanmıştır. Bunun dışında İsrail'in güvenlik tehdidinde olduğunu ispatlamak için ülkede çalınan sirenlerden sıklıkla söz edilmiş ve paylaşımlarında negatif çağrışımlı kelimelere daha çok yer verilmiştir. Bunun dışında İSG, yaptığı paylaşımlarda bazı ülke, örgüt ya da bölgelerden daha çok bahsederek kimlerin İsrail devleti için güvenlik tehdidi oluşturduğunu da listelemektedir. Aşağıda yer alan tablo bu yapılanmaların tweetlerde kullanılma sıklığını göstermektedir.

**Tablo 3**

*Tehdit Olarak Görülen Ülke ve Örgütlere İlişkin Paylaşım Yapılma Sıklığı*

Ülke, Bölge ya da Örgüt Adı	Bu kavramların iletilerde kullanılma sayısı
Gazze (Gaza)	1.070
Hamas	604
Suriye (Syria/Syrian)	184
İran (Iran/Iranians)	159
Hizbullah (Hezbollah)	116
İslami Cihad Örgütü (Islamic Jihad Organization)	106
Lübnan (Lebanon)	91
Golan Tepeleri (Golan Heights)	28
İran Kudüs Gücü (Iranian Quds Force)	16

Tabloda belirtildiği üzere İsrail'in düşman ülkeler olarak gördüğü devletler; Suriye, İran ve Lübnan'dır. Ülke en çok Hamas, Hizbullah ve İslami Cihad Örgütü ile uğraşmaktadır. Öte yandan İSG hesabında en çok açılan etiketler ise hangi konulara daha çok dikkat çekilmeye çalışıldığını göstermektedir ve aşağıda yer alan tablo bu hususa odaklanmaktadır.

**Tablo 4**

*İsrail Savunma Güçleri Twitter Hesabından Sıklıkla Açılan Etiketlere İlişkin Veriler*

Konu Etiketi	Açılan Başlık Sayısı
Gazze (#gaza)	197
İsrail (#israel)	140
Hamas'ı Durdurun (#stophamas)	21
Kuzey Kalkanı (#northernshield)	21
Lübnan (#lebanon)	12
Tünelleri Kınayın (#condemnthetunnels)	11
Hamas (#hamas)	11
Cihat'a Dur (#jihadenough)	10
Hizbullah (#hezbollah)	8

Tablodan anlaşıldığı üzere İsrail en çok askerî operasyon yaptığı alan olan Gazze ile ilgili etiketler açıp kendi politikalarını gerekçeleri ile kamuoyuna anlatmaya çalışmaktadır. İSG askerleri aslında sert güç uygulamalarından vazgeçmiş değildir ama Twitter adlı sosyal medya hesabı üzerinden bir kamu diplomasisi faaliyeti yürüterek kendilerinin saldırgan değil ikna edici ve savunmacı bir prosedür izlediklerini göstermeye çalışmaktadır. İSG bunun yanı sıra Twitter üzerinden yeni bir imaj oluşturmaya çalışarak da akıllı güç stratejisini işletmektedir.

İSG, Twitter hesabından kamu diplomasisi faaliyetlerinde bulunurken Cull'un ifade ettiği kültürel diplomasi ve değişim diplomasisi bileşmelerini de kullanmaktadır. Örneğin; acımasız olmakla etiketlenen askerlerin insani tarafını göstermek için İSG, 5 Şubat 2019'da bir İsrail askerinin evlenme teklifine sevgilisinin evet dediği bir videoyu paylaşmıştır. Öte yandan 14 Şubat Sevgililer Günü kutlaması, 20 Mart Mutluluk Günü kutlaması gibi özel günlere ilişkin de bu hesaptan videolar yayınlanmıştır. 21 Mart 2019'da Fars kökenli bir İSG askerinin nevrüz kutlama videosu yayınlanmış ve "Gelenekleri onurlandırmak güzel bir şey! Pers kökenli bu IDF askerlerini Nevruz'u kutlarken izleyin. İran halkı önümüzdeki yıl gerçek özgürlüğe kavuşsun. Sizininki nasıl kutluyorsunuz?" şeklinde bir yorum yapılmıştır. 8 Mayıs 2019'da asker olan oğlunu kaybeden bir annenin mektubunu anlatan bir video yayınlanmıştır. 12 Mayıs 2019'a gelindiğinde İsrail askerlerinin anneler günü mesajlarını yayınlayan bir video paylaşmıştır. 13 Ağustos 2019'da bu haftanın Müslümanlar ve Dürziler için kutsal olan Kurban Bayramı haftası olduğu belirtilmiş ve "Askerlerimize ve Kurban Bayramını kutlayan herkese iyi bayramlar diliyoruz!" şeklinde bir yorum yapılmıştır.

İSG, kültürel diplomasinin bir parçası olarak Yahudi kültürü için önemli olan günlerde İsrail askerlerinin ne gibi kutlamalar yaptığını da Twitter hesabında göstermektedir. Bu tweetlerde hedef bir yandan da kendi kültürlerinin aktarımını sağlamaktır. Örneğin; 16 Ağustos 2019'da İsrail'de "Tu B'Av" yani "Yahudi Aşk Festivali" olarak kutlanmaktadır ve Twitter'da paylaşılan bir videoda sevgililerine diz çöküp evlenme teklif eden İsrail askerlerinin görüntülerine yer verilmiştir. 28-29 Eylül 2019'da "Shana Tova" yani Yahudilerin "Roş Aşana Bayramı" olarak da adlandırılan, Yahudi takvimine göre yılbaşı kutlanmıştır. İSG bu günü kutlarken hem dünyadaki tüm Yahudilerin yeni yılını kutlamış hem de Yahudi ulusunun zorlukların üstesinden gelerek imkânsıza ulaşma özelliği olduğuna vurgu yapılmıştır. 8 Ekim 2019'da hem "Yom Kippur" yani Yahudiler için "Kefaret Günü" kutlanmış hem de 1973'de başlayan Arap-İsrail Savaşı'na gönderme yapılmıştır. 13 Ekim 2019'a gelindiğinde ise "Sukot Bayramı" yani Yahudiler için Üç Hac Bayramı'nın sonuncusu kutlanmıştır. İSG, Twitter'dan farklı geleneklerin kutsal günlerini kutlayan mesajlar da yayınlamaktadır. Örneğin; 28 Ekim 2019'da Hinduların "Işık Festivali" olarak adlandırılan "Diwali

Bayramı” kutlanmıştır. 28 Kasım 2019’da ise ABD ve Kanada’da kutlanan “Şükran Günü” (*Thanksgiving Day*) ile ilgili bir kutlama videosuna yer verilmiştir. Görüldüğü üzere Twitter’da yapılan bu paylaşımlar, Cull’un öne sürdüğü kültürel diplomasinin birer uzantısıdır. İSG aynı zamanda Cull’un değişim diplomasisine örnek olarak yurt dışı görevlere giden İsrail askerlerinin görüntülerini de paylaşmaktadır.

## Sonuç

İSG, İsrail’de güvenliğin tesisinde en önemli role sahip olan kamu kurumudur. İSG, kaybettiği vatanlarını kurtarmaya çalışan Filistinlilerin eylemleriyle mücadele ederken sert güç politikaları uygulamaktadır. Bu nedenle özellikle 2019’dan beri İsrail ve İSG bağımsız örgüt ve kuruluşlar tarafından ağır eleştirilere maruz kalmaktadır. İSG kabul etmese de Gazze’ye hava ya da kara operasyonu yaptıklarında sivil Filistinliler hayatını kaybetmekte ve yaşam alanları ciddi oranda zarar görmektedir. Bu nedenle Filistinliler, çözümü İsrail operasyonlarını kaydederek sosyal medya ve internet üzerinden görüntüleri yaymakta bulmuştur. Filistinliler haklı davalarını duyurabilmek için kamu diplomasisi yürütmektedir ve bu ister istemez İsrail karşıtı olmaktadır. Filistinliler uluslararası toplumun dikkatini çekmeye başladıkça, İsrail’in imajı ağır yara almış ve ülke, ABD ve Avrupalı devletler nezdinde desteğini yitirmeye başlamıştır.

İsrail zaten 2018 yılından beri iç siyasal istikrarsızlık ile uğraşmakta ve ekonomik kriz geçirmektedir. Üstüne bir de Batılıların desteğini kaybetmeye başlaması, Netanyahu hükümetini çıkmaza sokmuştur. Bu nedenle İsrail, kamu diplomasisine ağırlık verme, imaj düzeltme ve yeni bir marka yaratma politikalarına önem vermiştir. İsrail’in ağır ithamlar almasında ve kamuoyu desteğini yitirmesinde önemli faktörlerden biri İSG olduğu için bu kurum kamu diplomasisi uygulamaya başlamıştır. İSG’nin Cull’un kamu diplomasisi bileşkeklerine uygun olarak Twitter üzerinden kamu diplomasisi faaliyetleri yürüttüğü sonucuna ulaşılmıştır. İsrail saldırılara maruz kaldığı için İSG bir iletişim stratejisi olarak Twitter hesabını kullandığını söylemektedir ancak Gazze’ye sürekli operasyon yapan İSG’nin kendisidir. Aynı zamanda araştırmada, İSG’nin Gilboa’nın ifade ettiği üzere kamu diplomasisini Gazze uyuşmazlıklarında karşı tarafa saldırmak ve kendi politikalarını savunmak için kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Gilboa, Filistinlilerin kamu diplomasisi için nasıl tespitler yapıyorsa aslında İSG de çok benzerlerini Filistinlilere karşı yapmaktadır.

İSG, Twitter paylaşımlarında hem uluslararası kamuoyuna hem de farklı öznelerle ulaşmaya çabalamıştır. Burada bir ilişki inşası söz konusudur. Örneğin; İSG tweetlerinde Gazze operasyonlarının gerekçelerini sıralarken uluslararası kamuoyu nezdinde kamu diplomasisi faaliyetinde bulunmuştur. Ancak bu hamlesi ile İSG, orantısız güç



kullandığı için haksız olduğu bir konuda Twitter'ı kullanarak uluslararası kamuoyunu manipüle etmeye çalışmıştır. İSG, operasyonlarda zarar gören sivil Filistinlilere ilişkin haberleri baskılamak için mağdur olan İsrailileri ön plana çıkartmış ve doğrudan Hamas'ı suçlayan bir dil kullanmıştır. Oysa İSG'nin Gazze operasyonlarının yarattığı mağduriyet, başta BM Örgütü ve UCM olmak üzere çeşitli sivil toplum kuruluşları tarafından raporlanmıştır. İSG'nin kamu diplomasisini bilgi savaşlarının bir parçası olarak gördüğü özellikle Gazze Operasyonları esnasında kamu diplomasisini manipülasyon amaçlı kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

İSG başta Demir Kubbe Hava Savunma Sistemi olmak üzere İsrail'in çok güçlü bir ordusu ve askerî teçhizatları olduğunu ve teröre yılmayacakları mesajını da karşı tarafa iletmek istemiştir. Böylelikle Twitter paylaşımlarında İsrail'in saldırılarla mücadele edecek kudrette bir devlet olduğu imajı yaratılmaya çalışılmıştır. İSG hem İsrail vatandaşları hem de bir gün İsrail'e yerleşmeye veya yatırım yapmaya ikna olacaklarını umduğu diaspora Yahudileri nezdinde kamu diplomasisi yapmıştır. "İsrail her şeye rağmen güvenli bir ülkedir" şeklinde bir kanı oluşturmak hedeflenmiştir. Bu paylaşımlarda saldırıyı yapan örgütlere de eylemlerinin boşuna olduğu mesajı verilmeye çabalanmıştır. Demir Kubbe Hava Savunma Sistemi, İsrail'in oluşturmak istediği marka stratejisine uygun olarak kullandığı bir meta hâlini almıştır.

İSG, Twitter paylaşımlarında Hamas'ın çocuklara kamplarda verdiği eğitimlere ilişkin görseller de kullanarak on sekiz yaş altı Filistinli gençlere neden potansiyel tehdit muamelesi yaptıklarını da kanıtlamaya çalışmıştır. Ancak İSG'nin sivil Filistinlilerin protesto eylemlerine karşı aldığı önlemler ve bu olaylara yaklaşımı oldukça serttir. Burada aslında uluslararası kamuoyunun yanı sıra Filistin halkı nezdinde de kamu diplomasisi yapılmaktadır. İSG, Gazze halkının Hamas desteğini kırmak, kendilerinin düşman olmadıklarını göstermek ve onların eylemlere katılımını engellemek amaçlarıyla da Twitter'ı kullanmaktadır. Böylelikle İSG, Gazze halkı nezdinde Cull'un belirttiği psikolojik savaş etmenini devreye sokmuştur.

İSG'nin Twitter üzerinden temas kurmaya çalıştığı bir diğer grup İran halkıdır. İSG, Twitter ile İran halkı nezdinde bir kamu diplomasisi uygulayıp onların İran rejimine olan bağlılığını kırmak istemekte ve bu yüzden İran'da yaşanan güncel gelişmeler ile de ilgili tweetler atılmaktadır. Bu durumda da İSG'nin Cull'un belirttiği psikolojik savaş etmenini kamu diplomasisi ile birlikte kullandığı görülmektedir.

Sonuç olarak İSG, son yıllarda sert güç uygulamanın yanı sıra yumuşak güç uygulamalarına da başlamış, Twitter'ı tıpkı Cull'un kamu diplomasisi tasviri gibi kullanmıştır. 2018'den beri ciddi oranda yapılan bu uygulamalar henüz istenilen sonucu tam olarak vermemişse de İSG durumu kontrolü altında tutmaya ve uluslararası kamuoyunu yönlendirmeye çalışmaktadır.



# Israel Defense Forces' Public Diplomacy Activities in the Age of Digital Technology: The Case of IDF Tweets

Pınar Özden Cankara

Yavuz Cankara

States have limited mobility due to how they actually operate within an international system. As the use of war as a foreign policy tool is illegal, states have started to use peaceful non-war methods to realize their vital interests. Diplomacy has started to gain importance on this point. Although countries' diplomats have practiced traditional diplomacy for many years, this has become insufficient over time. States have seen how creating a perception among the peoples of other countries contributes to the negotiation process between politicians. Propaganda was used as a method of communication during World War II and afterward during the Cold War (Hart, 2013, p. 2). However, with the diversification of mass media and the debate on the ethicality of using propaganda, the need to create a new phenomenon has arisen to replace this concept. Edmund Gullion introduced the concept of public diplomacy in 1965, in an actual attempt to draw attention to the public's contribution to the formation of foreign policy (Huijgh, 2016, p. 438). Because the global powers of the international system saw the importance of public diplomacy, they started to make huge investments in the communication sector. In the 1990s, Joseph S. Nye once again brought the issue of public diplomacy and public-foreign policy interaction to the agenda by writing an article in the magazine *Foreign Policy* (Nye, 1990, pp. 53-71). Now that people have become more aware of each other than ever before, diplomacy should cease being a phenomenon carried out by foreign ministries and instead expand its dimensions.



Assist. Prof., Bilecik Şeyh Edebali University. pinar.cankara@bilecik.edu.tr  
Assist. Prof., Bilecik Şeyh Edebali University. yavuz.cankara@bilecik.edu.tr



<https://orcid.org/0000-0003-3739-4771>  
<https://orcid.org/0000-0002-9553-9708>



© İlimi Etüdler Derneği  
DOI: 10.12658/M0654  
insan & toplum, 2021.  
insanvetoplum.org



Received: 08.12.2020  
Revision: 11.06.2021  
Accepted: 12.08.2021  
Online First: 20.11.2021

By introducing the concept of smart power in 2008, Nye argued that the international community is able to be shaped without the use of military force by opening up more room for non-governmental actors (Nye, 2008, pp. 1-8). At the same time, Nicholas J. Cull also reshaped the concept of public diplomacy. According to Cull, public diplomacy is carried out through five processes: listening, advocacy, cultural diplomacy, exchange diplomacy, and international broadcasting (Cull, 2008, p. 32). In fact, Cull sees psychological warfare as an action that can be used for public diplomacy (Cull, 2009, p. 12). With the development of information technologies, information crossing national borders, and social media being used as a political arena in the 2000s, public diplomacy experienced a digital transformation. Eytan Gilboa added a new concept to all the transformations that had occurred over the years regarding public diplomacy. Gilboa emphasized how public diplomacy has actually become a strategy parties in conflict use to defend their own actions and even to blame the other party in protracted international conflicts, such as the Palestinian-Israeli conflict. Gilboa stated the Palestinians to have branded the method of public diplomacy usage and portraying themselves as a victimized, dispossessed, society that is suffering and has been treated unfairly. He even emphasized how Palestinians have labeled Israel as state undertaking ethnical cleansing (Gilboa, 2020, pp. 331-332).

The current study analyzes the public diplomacy activities of the Israel Defense Forces (IDF), taking into account the analyses made by Edmund Gullion, Joseph S. Nye, Nicholas Cull, and Eytan Gilboa regarding public diplomacy. Since the 2000s, the state of Israel has carried out operations that international organizations have scrutinized. The IDF did indeed disproportionately use hard power. However, the people of Gaza and Hamas were able to convey the damage Israel had done to the people of the region in both operations to the international media (Erdem, 2011, p. 216). As the IDF carried out one military operation in Gaza, the international image of both this institution and Israel began to suffer. For this reason, although the IDF is a military public institution, it has focused on public diplomacy in order to ensure that both it and the State of Israel rid themselves of any negative labeling and to convince the international community of the necessity of its military operations. For this purpose, the IDF launched a website and YouTube channel as well as Facebook, Twitter, and Instagram accounts. As Cull stated, the IDF had begun its international publishing activities. Due to the IDF having been determined to use Twitter more during its Gaza operations in particular, this study analyzes the tweets the IDF posted to its official Twitter account between January 1, 2018 and July 1, 2020 using the content analysis technique. Other factors are behind the study selecting this date range. For example, Palestinians applied to the International Criminal Court in 2019 to investigate the IDF's Operation Protective Edge. The Prosecutor

for the International Criminal Court, Fatou Bensouda, declared a reasonable basis to exist for conducting an investigation into Israel (International Criminal Court, 2019). In the same year, the UN Human Rights Council's independent commission of investigation also prepared a report stating the IDF to have possibly committed war crimes (United Nations Human Rights Council, 2019b). Aside from these, the IDF was seen to have increased it was observed its daily tweeting activity during the selected date range. This tweeting increase after being criticized by the International Criminal Court and the United Nations also shows the IDF to have used listening and advocacy activities, which Cull views as a combination of public diplomacy. In addition, because Israel has started to experience problems both in domestic politics and foreign trade due to its image being damaged in this period, it has given more importance to public diplomacy and the policy of creating a new image and brand.

The study uses both quantitative and qualitative research techniques as well as the content analysis method while analyzing the IDF's tweets during the specified date range. Meanwhile, the study has chosen thematic topics, counted the number of words in tweets, and analyzed what kinds of expressions these tweets displayed. The study has reached the following conclusions: IDF uses public diplomacy and Twitter as a part of information warfare. For this reason, the institution follows a policy of forming perceptions using Twitter to support the Gaza Operations in the eyes of the international public. In fact, the research has shown the IDF to have used Twitter from time to time for direct manipulation and as a precaution for Palestinians' public counter-diplomatic activities. Apart from these, the IDF has tweeted that the Israeli people live under the constant threat of terrorism and security concerns. The IDF has also sent out tweets to prevent the people of Gaza from supporting Hamas. The IDF claims the Palestinians to have initiated the events, the Hamas organization to have used Palestinian people as human shields, and Hamas to be the real cause of harm to Palestinians. According to the IDF, Hamas or the Islamic Jihad Organization had been the first to attack, and Israel is only defending itself. The IDF tried to prove these claims by showing videos of Israeli citizens seeking shelter and the number of rockets fired at Israel during the most extreme days of the conflict. While Palestinians brought the deaths of civilian Palestinians due to IDF operations to the attention of international media, the IDF responded on Twitter and claimed Israeli Children to be the real ones in danger. According to the IDF, its operations were aimed not at Palestinians but at terrorists. Meanwhile, the IDF used Twitter to show how Israel is a state that does not give in to terrorism and has the capacity to stop even unpredictable terrorist activities. For this reason, the IDF often tweeted about its Iron Dome Air Defense System, showing how Hamas rockets had been neutralized. The IDF wanted to use public diplomacy on Twitter not only against Hamas and the

Islamic Jihad Organization, but also against Iran and Hezbollah. Meanwhile, the IDF also tried to communicate to the people of Iran on Twitter, adding the tactic of psychological warfare as mentioned by Cull to its public diplomacy.

The IDF wanted to explain how the Israeli soldiers intervened in the protest demonstrations of the civilian Palestinian people by sharing videos on Twitter with their spokesperson, Jonathan Conricus. These videos portrayed Israeli citizens as the victim and Hamas militants as the aggressor. According to the IDF, those demonstrating on the Israeli border were not Palestinian civilians but Hamas members. On the other hand, the IDF also shared videos and photos of the celebrations Israeli soldiers had held on Jewish Holidays, an action rooted in the cultural diplomacy and exchange diplomacy Cull had stated for public diplomacy (Cull, 2009, pp. 18-22), as well as images of Israeli soldiers who'd been sent abroad. The IDF is seen to mostly use in its tweets words such as terror, terrorist, siren, Israeli civilians, and tunnel and to mostly tweet about Gaza, Hamas, Syria, Iran, Hezbollah, Islamic Jihad Organization, and Lebanon. The IDF has opened hashtags on Twitter mostly related to Gaza, Israel, Stop Hamas, and Northern Shield. Finally, the study has observed not Palestinians but the IDF to have used public diplomacy in Gaza operations for blaming the other side and justifying their own policies, as Gilboa stated (2020, p. 232). Gilboa's analysis of the Palestinians has actually been concluded to be valid for the IDF. Because of the IDF's use of disproportionate force in its Gaza operations, the IDF has been determined to use Twitter to manipulate international public opinion and to attempt to suppress media coverage of Palestinian civilians.

## Kaynakça | References

- Akboğa, S. & Arık, E. (2020). Twitter as a polarized space for civil society organizations (CSOs) in Turkey. *İnsan ve Toplum* 10(3), 164-189.
- Cohen, E. A. (2002). *Supreme command: Soldiers, statesmen and leadership in wartime*. Free Press.
- Cross, M. K. D. (2013). Conceptualizing European public diplomacy. M. K. D. Cross & J. Melissen (Ed.). *European public diplomacy: Soft power at work* içinde (ss. 1-11). Palgrave Macmillan.
- Cull, N. J. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the past*. Figueroa Press.
- Cull, N. J. (2008). Public diplomacy: Taxonomies and histories. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616, 31-54.
- Erdem, B. K. (2011). The Place of public diplomacy in the asymmetric media conflict: The "Hasbara example" in the Hezbollah, Israel media war. *International Journal of Humanities and Social Science*, 1(16), 210-222.
- Gilboa, E. (2020). Israel: Countering brandjacking. N. Snow & N. J. Cull (Ed.). *Routledge handbook of public diplomacy* (2. Baskı) içinde (ss. 331-341). Routledge Taylor and Francis Group.
- Hart, J. (2013). *The origins of public diplomacy and the transformation of US foreign policy*. Oxford University Press.

- Hocking, B. (2005). Rethinking the new public diplomacy. J. Melissen (Ed.). *The new public diplomacy soft power in international relations* içinde (ss. 28-43). Palgrave Macmillian.
- Huijgh, E. (2016). Public diplomacy. C. M. Constantinou, P. Kerr & P. Sharp (Ed.). *The SAGE handbook of diplomacy* içinde (ss. 437-450). Sage Publications.
- Manor, I. (2019). *The digitalization of public diplomacy*. Palgrave Macmillian.
- Melissen, J. (2005). The new public diplomacy: Between theory and practice. J. Melissen (Ed.). *The new public diplomacy soft power in international relations* içinde (ss. 3-27). Palgrave Macmillian.
- Müller, M. (2017). *The world according to Israeli newspapers: Representations of international involvement in the Israeli-Palestinian conflict*. Frank and Timme Publishing.
- Nye, J, J. S. (2008). Smart power and the 'war on terror'. *Asia Pacific Review*, 15(1), 1-8.
- Nye, J, J. S. (1990). Soft power. *Foreign Policy*, 80, 53-71.
- Nye, J, J. S. (2017). *Yumuşak güç* (2. Baskı). R. İnan Aydın (Çev.). BB101 Yayınları.
- Ovalı, A. Ş. (2020). Türkiye-ABD ilişkilerinde Twitter diplomasisi. *Uluslararası İlişkiler*, 17(65), 23-45.
- Rana, K. S. (2011). *21st century diplomacy: A practitioner's guide*. The Continuum International Publishing Group.
- Rugh, W. A. (2014). *Front line public diplomacy: How US embassies communicate with foreign publics*. Palgrave Macmillian.
- Sevin, E. (2017). *Public diplomacy and the implementation of foreign policy in the US, Sweden and Turkey*. Palgrave Macmillian.
- Shai, N. (2018). *Hearts and minds: Israel and the battle for public opinion*. State University of New York Press.
- Wallach, Y. (2017). Rethinking the yishuv: Late-Ottoman Palestine's Jewish communities revisited. *Journal of Modern Jewish Studies*, 16(2), 275-294.
- Vinson, M. (2015). An Israeli approach to deterring terrorism: Managing persistent conflict through a violent dialogue of military operations. *PRISM* 5, 3, 61-75.

### **İnternet Kaynakları**

- Al Jazeera. (2018). *UN slams 'excessive' Israeli force against Palestinians in Gaza*. <https://www.aljazeera.com/news/2018/06/condemns-excessive-israeli-force-palestinians-gaza-180614053144538.html> adresinden 20.02.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Amnesty International. (2009). *Israel/Gaza operation cast lead: 22 days of death and destruction*. <https://www.amnesty.org/download/Documents/48000/mde150152009en.pdf> adresinden 10.03.2020 tarihinde erişilmiştir.
- BBC World Service Poll. (2017). <https://globescan.com/2017/07/04/sharp-drop-in-world-views-of-us-uk-global-poll/> adresinden 2 Ocak 2020 tarihinde erişilmiştir.
- Council of Europe Parliamentary Assembly. (2020). *The humanitarian crises in Gaza*. <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-197326/> adresinden 14.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Deutsche Welle. (2018). *UN votes to blame Israel for excessive force against Palestinians in Gaza*. <https://www.dw.com/en/un-votes-to-blame-israel-for-excessive-force-against-palestinians-in-gaza/a-44213593> adresinden 20.02.2020 tarihinde erişilmiştir.

- Elias, N. (2019). *Israel's political turmoil is creating a budget crisis*. AlJazeera. <https://www.aljazeera.com/economy/2019/11/21/israels-political-turmoil-is-creating-a-budget-crisis> adresinden 06.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Eshkol, L. (1963). *David Ben Gurion and the IDF*. IDF and Defense Establishment Archives. [http://www.archives.mod.gov.il/sites/English/Exhibitions/David\\_Ben\\_Gurion\\_and\\_the\\_IDF/Pages/default.aspx](http://www.archives.mod.gov.il/sites/English/Exhibitions/David_Ben_Gurion_and_the_IDF/Pages/default.aspx) adresinden 26.01.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Filistin Meselesi ve Birleşmiş Milletler. (t.y.). *İnsan hakları ve Filistinliler*. <http://www.unicankara.org.tr/filistin/7.html> adresinden 12.03.2020 tarihinde erişilmiştir.
- France 24. (2018). *UN rights experts slam Israel's 'disproportionate use of force'*. <https://www.france24.com/en/20180514-un-rights-experts-slam-israels-disproportionate-use-of-force> adresinden 20.02.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Golov, A. (2018). *The Israeli community in the United States: A public diplomacy asset for Israel*. Institute For National Security Studies. [https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/resources/docs/INSS\\_Memo181\\_6-3.pdf](https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/resources/docs/INSS_Memo181_6-3.pdf) adresinden 02.01.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Halbfinger, D. (2019). *Hague prosecutor ready to investigate Israel, if assured of jurisdiction*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2019/12/20/world/middleeast/israel-palestinian-war-crimes-hague.html> adresinden 20.02.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Holmes, O. (2020a). *Benjamin Netanyahu appears in court on corruption charges*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2020/may/24/benjamin-netanyahu-appears-in-court-on-corruption-charges> adresinden 01.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Holmes, O. (2020b). *Israel to hold fourth election in two years as political crises grinds on*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2020/dec/22/israel-barrels-towards-fourth-election-within-two-years> adresinden 02.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- <https://www.twitonomy.com/profile.php?sn=IDE>, 2.07.2020 tarihinde erişilmiştir.
- <https://twitter.com/idf/status/1105154690541633537>, 11.03.2019 tarihinde erişilmiştir.
- <https://twitter.com/idf/status/1165601620475940865>, 25.08.2019 tarihinde erişilmiştir.
- <https://twitter.com/idf/status/1108443670800449540>, 20.03. 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Humanitarian Needs Overview. (2016). *Occupied Palestinian territory*. [https://www.ochaopt.org/sites/default/files/humanitarian\\_needs\\_overview.pdf](https://www.ochaopt.org/sites/default/files/humanitarian_needs_overview.pdf) adresinden 22.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Humanitarian Policy Group. (2009). *Losing ground: protection and livelihoods in the occupied Palestinian territory*. <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/4616.pdf> adresinden 11.04.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Humanitarian Response Strategy. (2017). *Occupied Palestinian territory*. [https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/2017\\_hrp\\_draft5\\_20\\_12\\_2017\\_v2.pdf](https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/2017_hrp_draft5_20_12_2017_v2.pdf) adresinden 24.04.2020 tarihinde erişilmiştir.
- International Criminal Court. (2019). *Statement of ICC Prosecutor, Fatou Bensouda, on the conclusion of the preliminary examination of the Situation in Palestine, and seeking a ruling on the scope of the Court's territorial jurisdiction*. <https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=20191220-otp-statement-palestine> adresinden 01.01.2020 tarihinde erişilmiştir.
- International Criminal Court. (2021). *Statement of ICC Prosecutor, Fatou Bensouda, respecting an investigation of the Situation in Palestine*. <https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=210303-prosecutor-statement-investigation-palestine> adresinden 04.05.2021 tarihinde erişilmiştir.

- IDF. (t.y.). *Who we are*. <https://www.idf.il/en/who-we-are/> adresinden 27.01.2021 tarihinde erişilmiştir.
- IDF and Defense Establishment Archives. (2017). *Pre IDF archives*. <http://www.archives.mod.gov.il/sites/English/About/Pages/pre-idf-archives.aspx> adresinden 20.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- International Federation for Human Rights. (2015). *Trapped and punished: the Gaza civilian population under operation protective edge*. [https://www.fidh.org/IMG/pdf/report\\_gaza\\_fidh\\_march\\_2015.pdf](https://www.fidh.org/IMG/pdf/report_gaza_fidh_march_2015.pdf) adresinden 10.03.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Israel Ministry of Foreign Affairs. (2006). *Operation summer rain: IDF enters southern Gaza strip to secure release of abducted soldier*. <http://www.israel.org/MFA/PressRoom/2006/Pages/IDF%20enters%20southern%20Gaza%20Strip%20to%20secure%20release%20of%20abducted%20soldier%2028-Jun-2006.aspx> adresinden 12.03.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Israel Ministry of Foreign Affairs. (2021). *The State: Israel defence forces*. <https://mfa.gov.il/mfa/aboutisrael/state/pages/the%20state-%20israel%20defense%20forces%20-idf-.aspx> adresinden 18.01.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Lieber, D. (2019). *U.N. slams Israel over violent crackdown on Gaza protesters*. The Wall Street Journal. <https://www.wsj.com/articles/u-n-slams-israel-over-violent-crackdown-on-gaza-protesters-11551365550> adresinden 20.02.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Norwegian Refugee Council. (2018). *Israel tightens Gaza blockade, civilians bear the brunt*. <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/briefing-notes/mb-gaza-israel-blockade-civilians-270818-en.pdf> adresinden 18.05.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Nye, J. J. S. (2006). *Think again: soft power*. Foreign Policy. <https://foreignpolicy.com/2006/02/23/think-again-soft-power/> adresinden 17.03.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Staff, T. (2019). *Israeli defense exports down to \$7.5 billion in 2018, ministry says*. The Times of Israel. <https://www.timesofisrael.com/israeli-defense-exports-down-to-7-5-billion-in-2018-ministry-says/> adresinden 05.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Straughen, H. (2011). *Image is everything: The importance of public diplomacy in the Israeli-Palestinian conflict*. Miftah. <http://www.miftah.org/Display.cfm?DocId=23440&CategoryId=21> adresinden 20.03.2020 tarihinde erişilmiştir.
- The Middle East Eye. (2018). *Israel condemned over Gaza 'bloodbath' as amnesty raises war crimes concerns*. <https://www.middleeasteye.net/news/israel-condemned-over-gaza-bloodbath-amnesty-raises-war-crimes-concerns> adresinden 20.02.2020 tarihinde erişilmiştir.
- The United Nations. (2006). *The question of Palestine*. <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-186476/> adresinden 12.03.2020 tarihinde erişilmiştir.
- United Nations Human Rights Council-OHCHR. (2014a). *Attacks by Palestinian armed groups*. <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/CoIGaza/Attacks%20by%20Palestinian%20Armed%20Groups.pdf> adresinden 15.12.2019 tarihinde erişilmiştir.
- United Nations Human Rights Council-OHCHR. (2014b). *Report of the independent commission of inquiry on the 2014 Gaza conflict A/HRC/29/52*. <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/hrc/coigazaconflict/pages/reportcoigaza.aspx> adresinden 16.12.2019 tarihinde erişilmiştir.
- United Nations Human Rights Council-OHCHR. (2019a). *Report of the independent international commission of inquiry on the protests in the occupied Palestinian territory*. [https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/CoIOPT/A\\_HRC\\_40\\_74.pdf](https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/CoIOPT/A_HRC_40_74.pdf) adresinden 25.03.2020 tarihinde erişilmiştir.



United Nations Human Rights Council-OHCHR. (2019b). *No Justification for Israel to Shoot Protesters with Live Ammunition*. <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/NewsDetail.aspx?NewsID=24226&LangID=E> adresinden 10.12.2019 tarihinde erişilmiştir.

United Nations Press Release. (2018). *United Nations Palestinian Rights Committee condemns excessive, disproportionate use of force by Israeli security forces against demonstrators at Gaza fence*. <https://www.un.org/press/en/2018/gapal1406.doc.htm> adresinden 20.02.2020 tarihinde erişilmiştir.

White, J. (2018). *United Nations condemns Israel for 'excessive, disproportionate and indiscriminate force' against Palestinians*. The Independent. <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/united-nations-israel-excessive-disproportionate-indiscriminate-force-palestinians-resolution-a8397851.html> adresinden 20.02.2020 tarihinde erişilmiştir.

Xia, L. (2018). AU condemns Israel's "disproportionate" use of force against Palestinians. [http://www.xinhuanet.com/english/2018-05/15/c\\_137181078.htm](http://www.xinhuanet.com/english/2018-05/15/c_137181078.htm) adresinden 21.02.2020 tarihinde erişilmiştir.